

كاريگهري ستراتيجي فيربووني به رهه مدار له سهر دهستكهوتى خویندكارانى قوناعى شه شهمى بنه رته تى
له بابته تى بيركارى

م.ى. مؤيد محمد محمود

زانكوى سليمانى / فاكه لتى پهروهده تى وهرزش و بنه رته تى /

سكولى پهروهده تى بنه رته تى / به شى ما تما تيك

تاريخ استلام البحث: ٢٢ / ٩ / ٢٠١٤ تاريخ نشر البحث: ٣١ / ١٢ / ٢٠١٤

پوخته تى تويزينه وهكه

ناونيشانى لهم تويزينه وهيه بريتييه له ((كاريگهري ستراتيجي فيربووني به رهه مدار (التوليدى) له سهر دهستكهوتى خویندكارانى قوناعى شه شهمى بنه رته تى له بابته تى بيركارى)) . ناما نجى لهم تويزينه وهيه بو زانينى كاريگهري ستراتيجي فيربووني به رهه مدار له سهر دهستكهوتى خویندكارانى قوناعى شه شهمى بنه رته تى له بابته تى بيركارى . وه گريمانى تويزينه وهكه بريتي بوو له نه بوونى جياوازى كاريگهري نامارى له ناستى كاريگهري (٠,٠٥) له نيوان نمرى خویندكارانى گرووپى نه زمونى كه به ريگاي فيربووني به رهه مدار وانهى بيركاريبان پى و تراوته وه له گهل نمرى خویندكارانى گرووپى به راوردكار كه به ريگاي ناسايى وانهى بيركاريبان پى و تراوته وه . وه كومه نگه تى تويزينه وهكه خویندكارانى قوناعى شه شهمى بنه رته تى له خویندنگا بنه رته تيه كانى ناوه ندى پاريزنگاي سليمانى سهر به وه زارته تى پهروهده تى سليمانى بوو . نموونه تى تويزينه وهكه (٤٠) خویندكارى قوناعى شه شهم بوون له فوتا بخانه تى هاوارى بنه رته تى له گه ركه نازادى پاريزنگاي سليمانى بو سائى خویندنى (٢٠١٣ _ ٢٠١٤) ، كه به شيويه كى مبه سستى هه ئبژيئردرا ، كه بيكها تيبوون له دوو پؤل پؤلى (أ) وه پؤلى (ب) كه ههر پؤلئيك (٢٠) خویندكارى له خوگرتبوو ، به شيويه كى هه رهمه كى پؤلى (أ) يه م به گرووپى نه زمونى دانا وه پؤلى (ب) يه م به گرووپى به راوردكار دانا ، يه كسانى بو هه ردوو گرووپه كه له رووى (ته مهن به پيى مانگ ، دهستكهوتى پيشووى خویندكاران) ده رهينرا ، له پيناوى به كارهيئنانى ياساى (t-test) نه نجامى ته مهن به پيى مانگ (٠,٠٣) دهر چوو وه دهستكهوتى پيشووى خویندكاران (١,٠٤) دهر چوو ، وه پلانئيكى نموونه تى بو وانه ووتنه وهكه به پيى زييازى ستراتيجي فيربووني به رهه مدار دانراو خرايه روو بو (٥) پسپور به پيى راو بوچوونيان پلانته كه چاكسازييه كى تيا دارا و قبوونكرا ، تافيكردنه وه تى دهستكهوت ناماده كرا كه (٢٠) پرسيارى جوړى هه ئبژاردنى له خوگرتبوو وهك نامرازيك بو تويزينه وهكه ، وه راستگوئى تافيكردنه وهكه دوزرايه وه به خستنه رووى بو كومه ئيك

له پيسپور و شارهزا له بوارى په روه رده و پيوانه و هه ئسه نگاندن و وانه ووتنه هوى بيركارى و ريگاكانى وانه ووتنه هوى بيركارى كه ژماره يان (٥) پيسپور بوو به پيى راو بوچوونيان (٤) برگه لابر (٤) برگه ديكه له جيبى نه وان دانرا . جيگيرى تافيكردنه وه كه دوزرايه وه به نه نجامدانى تافيكردنه وه كه له لايه ن (٤٥) خويناكارى قوتابخانه ي پيكه ووتنه وه كه به ريگه ي دوولته تى نه يه ك چوو وه له پيناو به كارهيئانى هاوكيشه ي پيسون هاوكولكه ي نيوه ي تافيكردنه وه كه دوزرايه وه پاشان له پيناو به كارهيئانى هاوكولكه ي (سپيرمان _ براون) هاوكولكه ي گشتى تافيكردنه وه كه دوزرايه وه ، وه جيگيرى تافيكردنه وه كه گه يشته (٠,٨٦) كه ريژه يه كى باشه ، نه نجامى تويزينه وه كه له پاش نه وه ي كه تافيكردنه وه كه له لايه ن خويناكارانى گروه ي نه زمونى و گروه ي به راوردكاره وه كه نمونه ي تويزينه وه كه بوون نه نجامدرا و له پاش هه نه چنى وهره قه و پرسياره كانى تافيكردنه وه كه و به راوردكردنى نمرى هه ردوو گروه يه كه و له پيناو به كارهيئانى ياساى (t-test) نه نجامى به راورد كردنه كه (٢,٦٨) ده رچوو كه به لگه يه له سه ر بوونى جياوازي به لايه نى باشى بو گروه ي نه زمونى كه به ريگه ي ستراتيجى فيربوونى به ره همدار وانه يان پيوترابووه وه به سه ر گروه ي به راوردكاردا كه به ريگه ي ناسايى وانه يان پيوترابووه وه

به شى يه كهم

١- پيشه كى :

هه موو وولاتانى جيهانى هاوچهرخ پيشكه وتنى زانستى و فراوان بوونى ته كنه لوژيايان له سه رجه م بواره كاندا به خووه بينيوه ، نه م پيشكه ووتنه رهنگ نه داته وه له سه ر پرؤگرامه كانى خوينا ن و ريگه كانى وانه ووتنه وه يان ، له به ر نه وه ي نه م پيشكه ووتنه هه موو به رنامه كانى خوينا ن ده گريته وه له كاتيكدا كه له سه رده مى پيشكه وتنى زانستى و خيرا يى له زانباريه كان و ژيريى نه لكترونيدا ده ژيين ، وه سه رده مى ته قينه وه ي زانستى و را په رينى زانباريه كانه .

زانبايان جه خت ده كه نه وه له سه ر نه وه ي كه رگه زى مرؤقا يه تى ژير نه گه ر نه و توانايه ي كه خواى په روه ردگار به خشيوه تى پيى به باشى و به جوانى به كارى به ينييت چهن د ده سكه وتيك ده هيئيت ته دى كه بيرى ليئاكريته وه . ليپره دا گرنگى نرخى بايه خدان به سامانى مرؤقا يه تى بو كه لان ده رده كه وئيت ، به كارهيئانى تواناى مرؤف برى تيبه له بازنه ي رزگار بوون له شه پولى زه ربا ي ته كنه لوجيا و زانباريه يه كه له دواى يه كه كان ، وه له نيوان نه م توانايانه ي مرؤفه كاندا چهن د خوينا دكاريك ده رده كه ون كه ناماده باشييه كى به رز و توانايه كى شاراوه يان هه يه كه پيوسته به گه ربخري ن تا به ره مى هه بيت .

(على ، ٢٠٠٩ ، ١١٥)

بیرکاری به یه کی له گرنگرتینی بواره کان ده ژمیردیت که پشتی پیده به ستریت بو به دیه پینراوه زانستی و ته کنه لوجی یه کان ، وه پشکی خوئی هه یه به رۆل بینینی له پیشکوه وتنی زانستی و ته کنه لوجیای جیهانی خیرادا (العالی المتسارع) ، که وایه زیاتر گرنگیدان به ناراسته کردنی فیربوون و فیبرکردن له بیرکاریدا به یه کی له پیداو یستییبه کانی گه شه سه ندنی مرقایه تی بو تاکه کان ده ژمیردیت .

(گافش ، ٢٠١١ ، ١٦)

بیرکاری پیویستییه که بو تیگه یشتن له لقه کانی تری زانستی ، هه موو لقه کانی زانستی پشت به بیرکاری ده به ستن به ریگایه ک یان زیاتر ، هیچ زانستی یان هونه ر یان تاییه تمه ندییبه ک نییه که بیرکاری کیلی نه بییت بوی واته بیرکاری کیلیله بو هه ریبه که یان ، هه ریبه که یان به ووردی و به پله یه کی گه و ره په یوه ستن به قه باره ی نه و بیرکارییه وه که سوودی هه یه بویان ، هه ره له به ره نه مه یه که ده کریت بلین بیرکاری دایکی زانسته کانی تره و خزمه تگوزاریشیا نه .

(رصرص ، ٢٠٠٧ ، ١٥)

فیربوون پرۆسه یه کی عه قلی زۆر نا ئۆزو هه مه لایه نه یه و ژماره یه کی زۆر پرۆسه و چالاکی له خو ده گریت که به وه رگرتن و هه ست پیکردنی وروژینه ره کان له لایه ن هه سته وه ره کان ده ست پیده کات و دواتر گه یاندن یان به میشک و عه م بار کردن و لیکنه وه وه درک پیکردن و وه لامدانه وه له ریگه ی ماسوونکه و گلانده کان ، کۆتایی دیت و دواجار زۆر پرۆسه ی عه قلی وه ک بیرکردنه وه و تیگه یشتن و به راورد کردن و دروستکردنی په یوه ندییبه کان رووده دن . بو نه وه ی بزاین فیربوون روویداوه ، نه وا ده بییت له ریگه ی به راورد کردن ره قتارو هه ئسوکه وته کانی نه مرۆ به سه ی ، پیوانه ی نه و گۆرانکارییا نه بکه ین . نیینجا نه گه ره نه و گۆرانکارییا نه له نه نجامی کارو چالاکی و پرۆسه ی فیربوونه وه روویدا بو ، نه وه مانای نه وه یه که نه و فیربوون و راهینان و کارو چالاکییا نه کریگه ری خو یان هه بووه .

(قه ره چه تانی ، ٢٠٠٨ ، ١٨)

پرۆسه ی فیربوون و فیبرکردن په یوه ندییبه کی به هیز له نیوانیا ندا هه یه و ته وا وکه ری یه کترین و پرۆسه ی فیبرکردن نامرازو که ره سته یه بو سه ره که وتنی پرۆسه ی فیربوون و ئاسانکاری کردن بوی . پرۆسه ی فیبرکردن سه رجه م کارو چالاکییه کانی ریگه ستن و پلان دانان و دانانی پرۆگرام و به کاره یینانی شیوازو که ره سته کانی فیبرکردن ده گریته وه ، که مامۆستا هه ول ده دات له ژینگه و جیهانی ده ره وه بو به ره ژه وه ندی فیربوون به کاریان به یینی ، بو نه وه ی له خزمه تی فیرخواز دابیت واته وا له فیرخواز بکات که به ئاسانی و به که مترین کات و نه رک و ماندوو بوون فیبری شاره زایی و زانیاری و به هاو ناراسته و ئاکاره کانی جیهانی ده ره وه بییت .

(قه ره چه تانی ، ٢٠٠٨ ، ٣٠)

بۆ ئەوەی پڕۆسەى فێربوون سەرکەوتوو بێت دەبێت مامۆستا رێگەبەکی وانه و تنه‌وه‌ی گونجاو هه‌لبژێرێت بۆ وانه‌کەى تا بتوانێت فێرخوازه‌کانى به‌باشى شارەزا بکات . به‌پێى پێناسەى (حسن یحیی و سعید المنوفی ، ١٩٩٨ ، ٨٥) رێگه‌کانى وانه ووتنه‌وه کۆمه‌لێک کردارو پێویستی و چالاکیه‌ که‌ مامۆستا نه‌نجامی ده‌دات به‌مه‌به‌ستى هه‌ینانه‌دى ئامانجه‌ دیاریکراوه‌کانى فێرکردن له‌سەر فێرخوازه‌کانى ، له‌گه‌ڵ نه‌وه‌شدا ده‌بێت مامۆستا نه‌و کاره‌ی که‌ پێى هه‌نده‌ستیت و ابیت که‌ کرداره‌کانى خۆى له‌گه‌ڵ چالاکی فێرخوازه‌کانى تیکه‌لاو بکات و به‌بێدا برانى فێرخوازه‌کان له‌وانه‌که‌ وانه‌کەى ته‌واو بکات ، چونکه‌ تیکه‌لاو بوون و کارێکی کرداری مامۆستا له‌گه‌ڵ چالاکی خویندکار ده‌بێته‌وه‌ی دیاریکردنى شیوه‌ی فێرکردنى کرداری . (یحیی و المنوفی ، ١٩٩٨ ، ٨٥)

چه‌ند ستراتیجی یه‌ک پێشنیاریکراوه بۆ دامه‌زراندنى راره‌وى بونیادی له‌ وانه‌وتنه‌وه‌دا که‌ هه‌ریه‌ک له‌و ستراتیجی یانه‌ به‌ه‌ای گه‌وره‌ی هه‌یه‌ له‌ پڕۆسەى فێربوون و فێرکردندا . له‌وانه‌ش : ستراتیجی فێربوونی به‌ره‌مه‌دار (التعلم التولیدی) ، ستراتیجی ویتلی ، ستراتیجی خولی فێربوونی پینچ که‌سه‌ی ، ستراتیجی قوناغه‌کانى بونیادی هه‌وتی ، ستراتیجی فێربوونی بونیادی ، ستراتیجی فێرکردنى مه‌عریفی وه‌ جگه‌ له‌مانه‌ش چه‌ند ستراتیجی یه‌کی تر . (العیسی ، ٢٠٠٨ ، ٣)

له‌دیارتێرى ستراتیجی یه‌کانى بونیادی ستراتیجی فێربوونی به‌ره‌مه‌داره‌ که‌ کرداره‌کانى به‌ره‌مه‌یه‌نان له‌خۆ ده‌گرێت ، که‌ له‌م ستراتیجی یه‌دا خویندکار زانیارییه‌ کۆن و نوێیه‌کان ده‌به‌ستێته‌وه‌ به‌یه‌که‌وه‌ . (محمد ، ٢٠٠٣ ، ٤٨)

ئامانجی نه‌مه‌ش چالاک بوونی هه‌ردوولای مێشکه‌ له‌نه‌نجامی به‌ده‌سته‌یه‌نانه‌ی په‌یوه‌ندیه‌ی ئۆجیکی و ئالۆزه‌کان بۆ بونیاتنانی زانیاری له‌ناو مێشکه‌دا له‌سەر بناغه‌ی راستیه‌یه‌کان ، توانای خویندکار زیاد ده‌کات بۆ تیکه‌یه‌شتن و وه‌رگرتنى هه‌لۆیسته‌کانى فێرکردن و په‌یداکردنى بیرکردنه‌وه‌ی نوێ بۆ چاره‌سه‌رى چه‌مکه‌ دژ به‌یه‌که‌کان ، وه‌ به‌ره‌وادانانی چه‌مکه‌ راستیه‌یه‌کان له‌شوێنى چه‌مکه‌ هه‌له‌کان . (عفانه‌ و الجیش ، ٢٠٠٠ ، ٢٥٠)

کرۆکی ستراتیجی فێربوونی به‌ره‌مه‌دار بریتیه‌یه‌ له‌ به‌کاره‌یه‌نانه‌ی ژیری بۆ ئەوه‌ی خویندکار ئیکدانه‌وه‌ی تاییه‌تیی هه‌بێت بۆ نه‌و زانیارییه‌یه‌ی که‌ له‌ یادگه‌یه‌دایه‌ ، وه‌ رێ به‌دیکردن و ده‌رکه‌وتن له‌ماوه‌ی کارێکه‌ کۆمه‌لایه‌تیه‌یه‌کان له‌نیوان مامۆستا و خویندکاره‌کاندا له‌به‌ر نه‌مه‌ به‌کاره‌یه‌نانه‌ی ستراتیجی فێربوونی به‌ره‌مه‌دار پێویسته‌ له‌و هه‌لۆیسته‌ جیاوازانه‌ی فێرکردندا که‌ ده‌گونجێت له‌گه‌ڵ خویندکاردا بۆ به‌ستنه‌وه‌ی زانیارییه‌ کۆنه‌کان به‌ زانیارییه‌ یه‌ک له‌دوای یه‌که‌کانه‌وه‌ وه‌ بواریش تیایدا گونجاوه‌ بۆ پرسیارکردن ، وه‌ ئالۆگۆرکردنى راو بۆچوونه‌کان له‌نیوان خویاندا و ره‌خنه‌گرتن ، وه‌ به‌ده‌ست هه‌ینانه‌ی رێگه‌ی جو‌راوجو‌ر و پردی به‌یه‌ک گه‌یه‌شتنى زیاتر . (عبدالسلام ، ٢٠٠٦ ، ١٦٣)

- گرنگی ستراتيجی به رهه مدار نه وانه و تنه و هدا ده گه رپته وه بو نه وهی که خویندکار ده گاته قوناغی سه روو تیگه یشتن و خوئی روئی هه یه نه بیرکردنه وه و قوول بوونه وه و تیگه یشتن و لیكدانه وهی زانیارییه کان له ماوهی گه پانی به دواى زانیارییه كاندا . (عفیضی ، ٢٠٠٤ ، ٧)
- به کورتی قوناغه کانی فیروونی به رهه مدار بریتین له چوارقوناغ که نه مانه ن :
- أ- قوناغی ناماده کردن (مرحله التمهید) . ب- قوناغی تیشک خستنه سهر (مرحله التریکز) .
- ج- قوناغی به رهه ره کانی کردن (مرحله التحدی) . د- قوناغی جیبه جیکردن (مرحله التگیبق)
- (عبدالوهاب ، ٢٠١٤ ، ١)

2 - کیشهی توژیینه وه که :

له کاتیکیدا که نییه له سه ره تای بازنه ی یه که می سه ده ی بیست و یه کداین خویندنگا کانمان بو وانه ووتنه وهی بابه تی بیرکاری پشت ده به سن به ریگای کون له هه موو قوناغه جیاوازه کانی خویندندا ، توژیینه وه کان باسی فیروخواز ده که ن به وهی که : (نه ریئییه ، زانیارییه کان کهم ده پاریزیت ، ناستی بیرکردنه وهی نزم ده بیته وه ، له وانه که داده بریت ، که می به ناگایی ، پشت به دهر خکردن ده به ستیت ، نه و نه رکه ی که خویندکار جیبه جی ده کات وه کاتیکی به ستوو وایه له بیرکردنه وهدا واته گه شه ناکات) نه مانه هه موو لایه نی خراپی ریگای کون وه ده میننه وه له گه ل خویندکاراندا له هه موو قوناغه کانی تری خویندندا به بی گورانکاری له ره وشتدا ، به م شیوه یه ش فیرو هه ندیک له زانیاری و کردار دهن به بی گفتو گو له سه ر کردنیان .

نهم کیشه یه به ته نها تاییه ت نییه به خویندنگا کانی نییه وه به لکو رووبه رووی په ره ره ده ییه کانی جیهانی پیشکه ووتوو بووه ته وه نه گه ر چی جیاوازی له قه باره و قوولیدا هه یه . لاوازی ناشکراودیاری نه وه کانمان له بابه تی بیرکاریدا ده گه رپته وه بو چهند هوکاریکی زانراو که شاروه نییه لای تاکیک ، ده کریت بوتریت ماموستا هوکاری یه که م و سه ره کییه بو دهرکه ووتنی نهم لاوازییه ، نالیرده لایه نیکی پیویست هه یه که ماموستا لی بی ناگایه یان به که م سه یری ده کات و گومانی وایه که گرنگ نییه ، نه و لایه نه ش بریتیه نه به ستنه وهی بابه تی بیرکاری به ژیانی روژانه و ژینگه وه له کاتی وانه ووتنه وهدا ، ماموستا بابه ته که ده لیته وه و روونی ده کاته وه بو خویندکاره کانی به شیوه یه که که گوایه بیروباوهر و نووسین و شیکاره و هتد ، نهمه ش لای خویندکار بیرکردنه وه یه کی نه رینی درووست ده کات سه به ارت به بابه تی بیرکاری که گوایه بیرکاری به ته نها کات به سه بردن و کات به فیروژدانه ، وه له داهاتووشدا پیی خوشنییه و لی دوور ده که ویتنه وه و نهمه ش واده کات که به شیوه یه کی پله یی له قوناغه کانی تری فیروکردندا دووری ده خاته وه نه ناراسته ی بیرکاری و بابه ته کانی تاییه ت به زانسته کان ، وه توژیینه وه

پهروهدهییهکان ناماژ بهوه دهکهن که نهگهر کاتی وانه ووتنهوه بگاته (٥٠) په نجا خونهک نهوا خویندکار نهوهی له (١٠) ده خونهکی بهکه مده دوهوتریت (٧٠٪) لهسهدا هفتای وهردهگریته بهلام تهنها (٢٠٪) لهسهدا بیستی نهوزانیارییهانه وهردهگریته که له (١٠) ده خونهکی کۆتایی وانهکهدا باس دهگریته . (سعاده ، ٢٠٠٦ ، ٤٢)

لهبهر نهمه پیویسته کرداری فییرکردن بگۆردریت له شیوازی فییرکردنی کۆنهوه بو شیوازی فییرکردنی چالاک که تیایدا فییرخواز لایهنی سهرهکی کرداری فییرکردنهکهیه و پشت دهبهستیت به چالاک زوړو پاراستنی کاتهوه و بواری نارام و چیربهخش دهدات به فییرخواز بو کارکردن و بیرکردنهوه دوور له نانارامی له چالاکي روژانهدا ، تاکو خویندکار له کردارهکانی لیکدانهوهو توپیرینهوهو بگوازیتهوه له پولهوه بو تیپینی راستهوخو بو دیارده بابتهی و مرۆبیهکان . ستراتیجی فییربوونی بهرهمدار له ستراتیجیه نوییهکانی سهردهم دهژمییریت که جهخت دهکاتهوه لهسهر فییربوونی واتادار وه تیشک دهخاته سهر چالاکیهکانی فییرخواز لهکاتی کرداری فییربووندا ، تا توانای فییرخواز زیادکات بو پیکهوهبهستنی زانیارییهکان و تیگهیشتن لییان و مانهوهی کرداری فییربوون بوماوهیهکی درپژخایهبن ، بهکارهینانی تیوری فیچوتسکی له زوریک له وولاتانی جیهاندا باوه بهلام تا نیستا لهعیراقتا جیهه جینهکراوه و له پهروهدهدا بهکارنههینراوه ، که نهم تیوره پشت دهبهستیت به ستراتیجی فییربوونی بهرهمدار له فییربوون و فییرکردنی بیرکاری له ناو پۆلدا . (الشرع ، ٢٠١٢ ، ١٤٠) دهتوانهم کیشهی توپیرینهوهکههم نهم پرسیارهدا دابریژم: نایا ستراتیجی فییربوونی بهرهمدار کاریگهری هیه لهسهردهسکهوتی خویندکارانی قوناعی شهشهمی بنههرتی له بابتهی بیرکاریدا ؟

٢ - گرتگی توپیرینهوهکه :

دهگریته گرتگی نهم توپیرینهوهیه نهم خالانهدا بخهینه روو :

١. فییربوونی بیرکاری واتادار دهبیته به بهکارهینانی ستراتیجی فییربوونی بهرهمدار .
٢. یارمهتی توپیرهران و ماموستایان دهدات و ناراستهیان دهکات بو نهوهی که تیشک بخهنهسهر فییربوونی کومه لایهتی و گهشهی کهسایهتی فییرخواز ، وه چۆنیتهی نهو فییربوونهی که فییرخواز فییری دهبیته ، لهو ریگهیهوه رۆشنبیری کومه لایهتی تیکهتی فییرکردنی خویندنگاکان بگریته ، نهمهش پهنگدانهوهی هیه لهسهر گهشهی کهسایهتی و گهشهی بیرکردنهوهی فییرخواز .
٣. نهم توپیرینهوهیه یارمهتی واتالیکدهروههکان دهدات به پیشکهوتنی پرۆگرامهکانی خویندن له بهرپوهبهرایهتی پهروهدهو خویندنی بالادا به گرتکیدان به جیهه جیکردن و گرتنی پیدانی پرۆگرامهکانی بیرکاری له پهروهدهدا لهکاتی پیشکهوتنییدا .

٤. سوودی ههیه بۆ ئەو مامۆستایانەى كه ده‌ورهى راھێنان ده‌كەنەوه بۆ مامۆستایانى بێركارى به وه‌رگرتنى باره‌وىكى وانه‌ووتنه‌وى وا كه دووربێت له رێگه‌ى وانه‌ووتنه‌وى كۆن و باو له خوێندنگاكانماندا .

٥. یه‌كیكیتر له گرنگییه‌كانى ئەم توێژینه‌وه‌یه نه‌وه‌یه كه ئەم توێژینه‌وه‌یه یارمه‌تى مامۆستا ده‌دات تا بتوانێت به‌باشى خوێند كاره‌كانى تیبگه‌یه‌نیت و ئەو زانیاریانەى كه پێشتر فێرى بووه بتوانێت ببیه‌ستێته‌وه به زانیارییه ئۆبیه‌كانه‌وه و له‌یادگه‌یدا بمینیته‌وه و به‌كاریان به‌ینیته‌وه و له‌یادی نه‌چیته‌وه نه‌مه‌ش ده‌بێته هۆى نه‌وه‌ى كه رێژه‌ى ده‌ستكه‌وتى خوێندكاران زیاد بێت ، نه‌مه‌ش هۆكارى به‌ره‌و پێش بردنى پرۆسه‌ى خوێندنه له كوردستانى نازیزدا .

٦. سوودی ههیه بۆ ئەو كه‌سانه‌ى كه توێژینه‌وه له‌سه‌ر رێگه‌كانى وانه‌ووتنه‌وه نه‌نجام ده‌ده‌ن له كوردستاندا .

٧. ئەم توێژینه‌وه‌یه یارمه‌تیده‌ره بۆ په‌یداكردنى ژینگه‌یه‌كى فێركردنى گونجاو لای خوێندكاران تا ناستى تیبگه‌یشته‌ییان زیادبێت بۆ بابته‌ى بێركارى و به‌شدارى له وانه‌كه‌دا بکه‌ن و پائنه‌رى بۆ فێربوونیان لادروست ببێت .

٤ - ئامانجى توێژینه‌وه‌كه :

زانینی کاریگه‌رى ستراتییجى فێربوونی به‌ره‌مه‌دار له‌سه‌رده‌سکه‌وتى خوێندکارانى قوناعى شه‌شه‌مى بنه‌رته‌ى له‌ بابته‌ى بێركاریدا .

٥ - گریمانى توێژینه‌وه‌كه :

نه‌بوونی جیاوازی کاریگه‌رى نامارى له ناستى کاریگه‌ریی (٠,٠٥) له‌نیوان ناوه‌ندى ژمیره‌یى نهمه‌ى خوێندکارانى گرووپی نه‌زموونى كه به‌رپێگای فێربوونی به‌ره‌مه‌دار وانه‌ى بێركارییان پى و تراوه‌ته‌وه له‌گه‌ڵ ناوه‌ندى ژمیره‌یى نهمه‌ى خوێندکارانى گرووپی به‌راوردکار كه به‌رپێگای ناسایی وانه‌ى بێركارییان پى و تراوه‌ته‌وه .

٦ - سنووری توڤڙینه وهکه :

- ١ - سنووری بابته تی : وانهی بیرکاری پۆلی شه شه می بنه پته تی بابته ته کانی (ژماره ته واوه کان ، ژماره ریژه بییه کان ، هاوکیشه کانی کۆکردنه وه لیده رکردنی ژماره ته واوه کان ، لیكدان و دابه شکردنی ژماره ته واوه کان ، به های بر ، دهق و هاوکیشه ، هاوکیشه کانی کۆکردنه وه ، هاوکیشه کانی لیده رکردن ، هاوکیشه کانی لیكدان و دابه شکردن) .
- ٢ - سنووری کاتی : جیبه جیکرا له وه رزی دووه می خویندن بۆ سائی خویندن (٢٠١٣ - ٢٠١٤) .
- ٣ - سنووری مرویی : نمونه یه کی مه به ستی له خویندکارانی قوناعی شه شه می بنه پته تی .
- ٤ - سنووری شوینی : ریکاریی ئهم توڤڙینه وه بیه جیبه جیکرا له خویندنگه ی هاواری بنه پته تی له ناوه ندی پارێزگای سلێمانی .

٧ - دیاریکردنی زاواوه کانی توڤڙینه وهکه :

أ - ستراتجی فیربوونی به ره مدار :

- (عبدالسلام ، ٢٠٠٦) ده ئیت : ستراتجی وانه ووتنه وه ی تیگه یشتن و فیربوونی جوژی نه و په یوه ندییا نه یه که پئو یسته فیرخواز درووستی بکات له نیوان زانیارییه کۆکاراوه کانی یادگه ی و شاهه زایی و زانیارییه نوئییه کان بۆ نه وه ی کرداری تیگه یشتن روودات ، وه به کاره یانی ژیری بۆ درووست کردنی لیكدانه وه ی تایبته به خویندکار له ماوه ی روودانی کارلیکه کۆمه لایه تییه کان له نیوان مامۆستا و خویندکاردا . (عبدالسلام ، ٢٠٠٦ ، ١٦١) (صالح ، ٢٠٠٩)
- ده ئیت : ستراتجییه که نامنجی نه وه یه که خویندکار توانای هه بیته بۆ درووستکردنی دوو جوژ په یوه ندی . یه که میان بریتیه له درووستکردنی په یوه ندی له نیوان شاهه زاییه کانی رابردووی خویندکار و نه و شاهه زاییانه ی که دواتر وه ریده گریت ، دووه میان بریتیه له درووستکردنی په یوه ندی له نیوان به شه کانی زانیارییه کان یان نه و شاهه زاییانه ی که دواتر وه ریده گریت که مه به سته خویندکار به ده ستی به یئیت . (صالح ، ٢٠٠٩ ، ٢٢٣)
- پیناسه ی کارپایی (اجرائی) : فیربوونی به ره مدار : رییازیکی وانه ووتنه وه یه که مامۆستا جیبه جی دعات به مه به ستی نه وه ی که زانیارییه کانی یادگه ی خویندکاران به ستیته وه به زانیارییه نوئییه کانه وه بۆ چاره سه ری کیشه کان و به ره مه یانی خویندکاران تا بتوانن چاره سه ری هه ر کیشه یه کی تر به باشی بکه ن که روو به روویانده بیته وه و زانیارییه کان له یادگه ی ماوه درێژیاندا کۆگابکریت .

ب - دستکەوت :

(اللقمانى و النجل ، ٢٠٠٣) دەئین : بریتییه ئەو زانیارییه دیاریکراوی که خویندکار وەریدەگرت ئەماوی خویندنیدا بەپیی بریاری خویندن وە پێوانەدەگرت بەو نەریهەی کە ئە تاقیکردنەوکانیدا دەستیدەکەوئیت . (اللقمانى و النجل ، ٢٠٠٣ ، ٨٤)

(احمد ، ٢٠١٠) دەئیت : ئەو زانستە جیاوازانهیه که فیرخواز دەستیدەکەوئیت بەهوی خویندن و هەوئدانیهوه ، که ئەم دەستکەوتە ئەو چالاکیانەدا که فیرخواز رۆژانه ئە نجامیدەدات یان ئە تاقیکردنەوکانی خویندنگەدا و هە ئسەنگاندنی مامۆستاکاندا دەردەکەوئیت .

(احمد ، ٢٠١٠ ، ٩٢)

پیناسەى کارپایی (اجرائی) : دەستکەوت : ئەو نەریهەیه که فیرخواز بە دەستی دەهینیت ئەماوی خویندنی وەریکی خویندن یان ئەماوی خویندنی قونایکی خویندنیدا ئە پیناوی ئەو وەلامانەى که ئە تاقیکردنەوکانیدا نوسیویەتی و ئە پیناوی ئەو چالاکیانەى کە ئەرۆژانەدا ئە نجامیداوه .

بەشى دووم

١ - چوار چۆمى تیۆرى :

• ستراتیجی فیربوونی بەرھەمدار (تولیدی) : تیۆرە فیرکاریه نوپیهکان بە بۆچونی زۆریک ئە دەروونناسانی زانستی ئەو پەری گرتگی پیدان و جیبه جی کردندان ، بەهوی ئەو رۆئە کارایهە هەیانە ئە کرداری فیرکردن و فیربووندا . تیۆری بونیادی یهکیه ئەو تیۆرانە کە ئەبەرەودایه و گرتگیهکی زۆری پیدەدریت ئە بیری پەروردهی و وانە ووتنەوهی هاوچەرخدا ، وە ئە دیارترین بەرھەمەکانی ئەم تیۆرەش ئەمانەن :

١ - تیۆری بونیادی دەیهوئیت بېرۆکەى وانە ووتنەوه بۆ تیگەبشتن بیت و چەقى کرداری فیرکردنی خویندکار بیت ، واتە وانە ووتنەوهی بونیادی بەئندە ئەسەر ئەوهی که خویندکار فیرخواز و چالاک و ئەرینی بیت و مامۆستا راینەر و رابەر بیت بۆ کردارەکانی فیربوون .

٢ - تیۆری بوونیادی بەشیوهیهک دەروانیتە فیربوون کە کرداریکی بەرەدوام و چالاک و مەبەستداری بونیادنانە وە کرداری دروست کردنی واتاکانە ئەلای فیرخواز ، کرداریکی دەروونی چالاکە کە تیکۆشانی ژیری دەوئیت ، کەواتە تاک خوی زانیاری خوی بنیاد دەئیت ئەک دەفریکی بەتال بیت و

- به خواستنی دهرکی زانیاری تیپکریت (لیبردا خاوهنی تیوری بونیادی له کرداری بونیادانی زانیاریهکانیدا فیرخواز دهچوینن بهو رووهکهی که خوی خوراکي خوی دروست دهکات) .
- ٣ - تیوری بونیادی دهیهویتی نهو هوش و بیروکانهی که دهست بهسهر ناخی فیرخوازدا دهگرن بهکار بهینریت بوردوست کردنی شارهزایی نوی و گهیشتن به زانیاری نوی ، وه لهکاتییدا که بیروکهکانی فیرخواز راست دهبنهوه کرداری فیربوون روودهات ، یان زانیاری نویی بو زیاد دهبیت یان به دووباره ریخستنهوهی نهو بیروکانهی که ههیهتی فیربوون روودهات .
- ٤ - بهبوچوونی تیوری بوونیادی زانیاری بههوی چالاکي فیرخوازن خویانهوه بوونیادهنریت ، له میانهی تهواوکردنی زانیاری و شارهزاییه نوییهکانهوه لهگهل زانیاریهکانی پیشتریان بو نهوهی فیربوون لای فیرخواز واتاداریت .
- ٥ - تیوری بونیادی جهخت لهسهر نهوه دهکاتهوه که فیربوون بهدیاری کراوی لهبهر رۇشنایی بهریکردنی ژیانیکی کومه لایهتیدا روودهات که ژینگهیهکی فییکاری گونجاو فهراههم بینیت ، وهتوانای پهیهوندییهکومه لایهتیبهکان له لای فیرخواز لهگهل کسانى تردا فهراههم بینیت .
- ٦ - بهبوچوونی تیوری بونیادی نهو بونیاده زانستیانهی که لای فیرخواز دروست بوون بهگرگی له گورانکاری دهکن ، بویه لایهنی بونیادی له وانه ووتنهوهدا گرنگی دهات به چهکه ههلهکان و پیوستییان به راستکردنهوه له کاتی کردارهکانی فیربووندا .
- ٧ - سههرای جهخت کردنهوهی تیوری بونیادی لهسهر گرنگی نهو رهفتاره ژیریانهی که فیرخواز دهگهیهننه بونیادانی زانیاری و تیگهیشتن ، لهگهل نهوهشدا شیوازو نهوای فهراموش نهکردوه ، نههش بهروونی دهردهکهویتی له جهخت کردنهوهی زوریک له بونیادیهکاندا لهسهر گرنگی نهو ههئسنگاندنه ی که خوی له ههئسهنگاندنی نهو او کردارهکان و دهستکهوتهکاندا دهنوینیت .
- رهگ و ریشهی ستراتیجی فیربوونی بهرهمدار(تولیدی) : "ویتروک" بهدانهری بنچینهکانی تیوری فیربوونی بهرهمدار(تولیدی) یان ستراتیجی فیربوونی بهرهمدار(تولیدی) دادهنریت له سالی (١٩٧٤) ، که کاریگهربوو به بوارهکانی لیکولینهوه نهو دهرزناییه زانستییهی که گهشهکردنی زانستی و فیربوونی مرویی و توانا مروییهکان و کردارهکانی زانین له خودهگریت ، نهویش تیوریکه لهبارهی نهو فییر کردنهی لهسهر موخ بهنده که تهواوکاری یهکی چالاک بو بیروکه نوی یهکان دهگریتتهوه ، لهگهل نهو هیلکاری یه ژیرییهی که فیرخواز ههیهتی ، (ویتروک) له تیورهکهیدا جهخت لهسهر گریمانهیهکی بنچینهیی دهکاتهوه که ناوهروکهکهی نهوهیه که فیرخواز داهاتوویهکی تههئى بیدهنگ نییه ، بهلکو بهشاریکی کارایه له رهفتاری فییر بووندا که ههئدهستیت به بوونیادانی تیگهیشتنیکی (واتادار) بو نهو زانیاری یانهی که له ژینگهی دهرروبهردا فهراههم هیئراوه .

- نهو بنچينه فهئسه فيهي كه ستراتيجي فيربووني بهرهمدار (توليد) له سهر بهنده: ستراتيجي فيربووني بهرهمدار له گهڻ بوجووني (فيجوتسكي) بو فيربوون له ناوهرؤكدا له يهك دهچن ، بهبوجووني فيجوتسكي نهو چوارچيوه كومه لايه تيبهي كه فيرخوازي تيبدايه سهرچاوهي گرنكي پيدانه بهو پي يهي كه پاپشت و يارمه تيدره بو ، فيجوتسكي زماني به هوکاري بهدهست هيئاني شاره زايي يه كومه لايه تي يه کان بو فيرخوازان دناوه ، له بهر گرنكي زمان له پهره پيداني ناوچهي ناوه ند له ميشکدا ، كه نهو يش نهو ماوه يه يه كه دهکوه و تته نيوان ناستي گه شه کردني واقيعي دياريکراو له ريگهي چاره سهرکردني کيشه کان به شيويه يه كي سهر به خو به نه اندازه يه كي زور ، ناستي پهره پيداني بير و ژيري دياريکراو له ژير رينمايي و ناراسته کردني ماموستادا ، له گهڻ هاوکاري هاوري و خيزان و برا و خوشي گه وره تر له خو ي به شيويه يه كي راسته وخو ، بويه فيربوون به ناراسته ي داهاتوو ههنگاو ده نييت .

<https://www.google.com/?hl=ar>

- ناماژه بنه ره تيبه کاني ستراتيجي فيربووني بهرهمدار : ويتروک له نوسينه کانيدا ناماژه بنه ره تيبه کاني فيربووني بهرهمدار باس دهکات كه نه مانه ن :
 - ١ - نهو بيرؤکانه ي كه له لاي خويندکاران هه يه کاريگهري هه يه له سهر سود وهرگرتنيان له زانياريه هه ستيپيکراوه کان ، به به کارهيئاني بيرؤکه کانيان له دروست کردني زانياري و هه ئبژاردني کارادا بو پاره ي هه سته کانيان .
 - ٢ - نهو بيرؤکانه ي كه لاي خويندکاران هه يه له زانياري کاريگهري هه يه له سهر زانياريه هه ستيپيکراوه کان له رووي گرنگيدان به بيرؤکه کانيان يان خو ي ناگاکردن نييان ، وه دهگونجيت بو ماموستا كه گرنكي به خويندکاره کان بدات و بيان جوئينييت له ريگهي نهو پرسيارانه ي كه ناراسته يان دهکات ، يان له ريگهي نهو پرسيارانه ي كه فيرخوازه کان خو يان ده يکهن .
 - ٣ - نهو زانياريه هه ستيپيکراوه ي كه فيرخوازه ي هه ئي ده بژيرييت و گرنكي پيدهدات واتايه كي دياري کراوي نيبه له خودي خويدا ، بو نمونه کاتيک ماموستا ده نييت : په يوه نديبه ک هه يه له نيوان توان له هيژي ژماره (١٠) و ژماره ي سفره کان کاتيک نه م هيژه به رهنوس دهنوسريت نه م ده سته واژه يه له لاي ماموستا واتايه كي دياري کراوي هه يه ، به لام نه م واتايه راسته وخو ناگوارزيتته وه بو فيرخوازه کان ، ليره دا چه ندين جياوازي گرنگ هه يه له نيوان نه وه ي كه ماموستا مه به ستيه تي و نه وه ي كه فيرخوازه کان لي ي تيده گهن ، له بهر نه مه فيرخوازه کان پيوستيان به وه هه يه كه وورده کاري نه وه بزائن كه خو يان بيكي ده يئن ، وه شتيک نيبه كه ماموستا داييني له هزرياندا .
 - ٤ - ماموستا هه لده ستييت به کاري په يوه ست کردن له نيوان زانياريه هه ستيپيکراوه کان و نهو زانياريه ي كه لاي فيرخوازه يه .

- کرداره بناغه ییه کانی ستراتیجی فیبروونی به ره همدار :ستراتیجی فیبروونی به ره همدار ههروهک ویتروک پیشنیاری کردووه له دوای گرنگییه کانی فیبروون و فیبرکردن وه نهسه نگاندن نه مانه له خو دهگریت ، زانیاری و کرداره کانی زانین ، وه وینهی دووری کرداره کانی زانینی ههیه و پۆلین دهگریت بو ئاستی کرداره کانی زانین ، وه پانهری بو زیاتر بوونکردنه وه ههیه بو ئاسته کانی فیبروونی که له که بوون و هه ره می و گونجاندنیان ، نه گهر ستراتیجی به ره همدار له فیبرووندا به کار بهینریت.

<https://www.google.com/?hl=ar>

ههروهها ویتروک تیروانیی بو ستراتیجی فیبروونی به ره همدار وایه که بنیات تراوه له سه ر ستراتیجی ده ماری بو نه رکه کانی ژیری و توژیینه وه زانستییه کان له سه ر کرداری زانین ، هه ر له به ر نه مه کرداری زانین لای ویتروک له سه ر چوار کردار ده وه ستیت ، که به کلیله کانی زانین نه ژمار ده کرین ، که نه مانه ن :

یه که م : په یبردن به چه مکه کان و زانیارییه کان : (ویتروک ، ١٩٩٢ ، ٥٣١ - ٥٤١) وا ده بینیت که پیوسته گۆرانی هه ست و تیروانیی خویندکار بو رۆئی خوئی له کرداری فیبرووندا وابیت که جیاوازی بکه ن له نیوان نه و خویندکارانه ی که زانیارییه کان له به رده که ن و نه و خویندکارانه ی که نیبانه وه تیگه یشتن دروستده بییت ، نه مه ش به به ستنه وه ی چه مکه کان به شاهه زاییه کانیان و زانیارییه سه ره تاییه کانیانه وه ده بییت ، باوه ری فیبرخواز به رۆئی خوئی له کرداری فیبرووندا زیاد ده بییت له تیکرایی نه نجای کرداری فیبرکردندا ، نه گهر خویندکار رۆئی خوئی له کرداری فیبرووندا به گرنگ نه بینیت نه وا پیوسته ماموستا نه م بینین و ههسته ی خویندکاره کان بگۆریت ، وه پیوسته خویندکاره کانیان فیبر بکه ن که کرداری فیبروون بریتییه له کرداری به ره مهینان ، که به ره همداره به دروستکردنی په یوه ندی له نیوان زانیارییه کۆنه کان و زانیارییه نوییه کاند ، زیاد له وه ش پیوسته ماموستا ههستی وابیت به رامبه ر خویندکاره کانی که توانایان ههیه له دروستکردنی کرداری تیگه یشتندا ، ستراتیجی به ره همدار تیشک ده خاته سه ر کرداره کانی په ی پیبردن به گرنگیدان به وه ده مارانه ی که خویندکار به کاریده هیئیت بو وه رگرتنی چه مکه کان . له به ر نه مه پیوسته ماموستا زانیاری پیشوه ختی خویندکار دیاری بکات ، نه مه ش له کاتی پرسیار کردن و وه رگرتنی وه لایمی پرسیاره کانی له خویندکاره کان له قونای ناماده کردندا ، پاشان بو خویندکاره کانی بوون بکاته وه که کرداری تیگه یشتن بریتییه له به ره مهینان و جیاوازه له خویندنه وه ی نه ریئی و یادکردنه وه ی زانیارییه کان .

دووم : پائنه ر : پائنه ر به يه كيک له کرداره گرنه گه کان ده ژميريت و زور هه ستياره له ستراتيجي فيربووني به ره مداردا ، ستراتيجي فيربووني به ره مدار تواناي دروستکردن و به ستنه وهی پائنه ري هه يه به فيربوونه وه . وانه ووتنه وهی به ره مدار جوړيکی جياواز له هاندان له خوده گريت ، پيوسته ماموستا هانی خویندکار بدات بو فيربوون له کاتي چالاکیه کانی ناو پلدا وه يارمه تيبدا ت بو پشت به ستن به خوی ، له بهر نه مه پيوسته له سه ر ماموستا که سه رکه ووتنی فيربووني خویندکاره کان بگه رينيتته وه بو هه ول و تیکوشانی خویان له جيبه جيکردنی چالاکیه کانی ناو پلدا ، تا ياریده دهريان بيت بو به ده يينانی سه رکه ووتنی به ده وام له تيگه يشتنی واتاو زيادبووني پائنه ري بو فيربوون .

سيه م : به ناگايی : له فيربووني به ره مداردا به ناگايی خویندکار به ويستی خوی به پاپشتيک ده ژميريت بو چونه ناو بينای تيگه يشتن ، وه پيوسته خویندکار به شيويه کی راسته وخو له چه مکه مه به ستاره کان ناگادار بکريته وه ، تا کو په يوه ندى بکات له نيوان نه و زانياريه ی که پيیده دريت و فيريده بيت وه نه و زانياريه ی که له يادگه يدايه . ليره دا سی ره وشتی سه رکی هه يه که ماموستا ده توانيت به کاريان به ينييت بو به ناگايی خویندکاران ، وه ده کريت ماموستا به کاريان به ينييت بو يارمه تيدان و پشتگيريکردنی تواناي خویندکاران بو به ناگايی ، له بری نه و فرمان و زانياريه توندانه ی که بو نه هيشتنی بيناگايی خویندکار هه يه ، نه و سپره وشته ش نه مانه ن :

١. به کاره ينانی وت و ويژي خودی و بوچوونی نه ريی .
٢. پيدانی پرسيار به خویندکاره کان .
٣. دانانی ناما نه چه دياريکراوه کانی خویندن .

ويترک نامازه به نازادی خویندکار ده دات بو به کاره ينانی ره وشتی گشتوگوکردن له گه ل خودی خوی و بيرکردنه وهی نه ريی ، که ده به ستريته وه به هه لبراردنی وشه و وينه نه ريی به گونجاوه کانه وه ، که ده کريت ياریده ده ر بيت بو به نه نجام گه ياندى گرنگيه کانی قوتا بخانه ، وه زيادکردنی تواناي به ناگابوونی خویندکار ، له به رامبه ر نه مه دا هه ر که م و کورتيه ک له به ناگاييدا هه بوو ، نه وه شيواوی چاره سه ر کردنه به راه ينانی زانستیی گونجاو ، ده کريت ماموستا خویندکار به ناگابه ينييته وه له کاتي نه و پرسيارانه ی که داواي روونکردنه وهی واتاي چه مکه زانستيه کان ده کات که فيربوون ، وه ناراسته کردنی خویندکار و تيشک خستنه سه ر به ناگاييان بو روونکردنه وهی نه و دياردانه ی که هوکان بو به ره مه يينانی زانياريه کان .

چوارم : بهرهمهینان (انتولید) : کاریگه‌ری بهرهمهینان ، به‌روونی دهرده‌کوهیت نه‌کاتی‌کدا که ده‌کریت یادکرده‌وی زانیارییه‌کان باشتر بیت ، نه‌مه‌ش ته‌واونابیت مه‌گه‌ر خویندکار رۆئیکی چالاکي هه‌بیت نه بهرهمهینان و به‌کارهینان و دانانی زانیارییه‌کاندا ، نه‌به‌ر نه‌مه پێویسته پرسیاره‌کانی ماموستا یارمه‌تی خویندکاره‌کان بدات بۆ به‌دواداچوونی زانیارییه‌کان و گه‌راپان به‌دوایاندا ، وه چاره‌سه‌رکردنیان و بیرکردنه‌وه لیبیان وه به‌ستنه‌وه‌یان به زانیارییه‌کانی رابردوووه ، بهرهمهینان کرداریکه بۆ تیگه‌یشتن ، وه هونه‌ری وانه‌ووتنه‌وی بهرهمه‌مدار چۆنیه‌تی و کاتی دیاریکراوه و ئاسانکراوه بۆ فیرخواز بۆ بهرهمهینانی نه‌و په‌یوه‌ندیانه‌ی که ده‌گونجین له‌نیوان دوو چه‌مکی نویدا ، یان له‌نیوان چه‌مکی رابردوو و چه‌مکی نویدا ، به به‌کارهینانی وینه یان هیلکارییه ژیرییه‌کان ، ده‌کریت ماموستا راهینان به خویندکاره‌کانی بکات بۆ چۆنیه‌تی زیادکردنی تواناکانیان بۆ ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی کرداری بهرهمهینان ، هه‌تا سه‌ربه‌خوینان هه‌بیت نه‌و کاره‌دا .

(سلمان ، ٢٠١٢ ، ٢٠ - ٢١)

• قۆناغه‌کانی ستراتیجی فیربوونی بهرهمه‌مدار : ستراتیجی فیربوونی بهرهمه‌مدار ره‌نگدانه‌وه‌ی تیروانیی فیجوتسکییه بۆ فیربوون وه له چوار قۆناغی فیبرکردن پیک دیت که نه‌مانه‌ن : نه بلانی روژانی له باشکوی (٣) (سلمان ، ٢٠١٢ ، ٣٧ - ٣٨)

ستراتیجی فیربوونی بهرهمه‌مدار و وانه‌ووتنه‌وی بیرکاری : (صالح ، ٢٠٠٩ ، ٣٣٣ - ٣٣٤)
پوونیکردوه‌ته‌وه که کۆله‌که‌و بناغه‌ی ستراتیجی فیربوونی بهرهمه‌مدار له وانه‌ووتنه‌وه‌دا به شیوه‌یه‌کی گشتی بریتییه له‌وه‌ی که :

- فیرخواز چالاک بیت و نه‌و کردارانه به‌کارهینانی که له‌سه‌ر زانین و بیرکردنه‌وه وه‌ستان ، وه ناوه‌رۆکه زانستییه‌کان بزانیته ، په‌یوه‌ندی دروستبکات له‌نیوان به‌شه‌کانی زانین له کاتی فیربوونیاندا ، و بهرهمهینانی واتا له‌نیوان زانیارییه‌نوویه‌کان و شاره‌زاییه کۆنه‌کانیدا .

- پێویسته خویندکار سنووری فیربوون تیپه‌رینیت بۆ سه‌رووی فیربوون ، هه‌روه‌ک پێویسته سنووری زانین تیپه‌رینیت بۆ سه‌روو زانین ، نه‌مه‌ش واتا به‌رده‌وام بوونی پرۆسه‌ی فیربوون و هینانه‌دی زیاد له‌فیربوون . (محمد ، ٢٠٠٣ ، ٥٦)

٢ - تویژینه وەکانی پیشووتر :

١ - تویژینه وە (دواھیدی ، ٢٠٠٦) : ئەم تویژینە وەھێ ئە نجامدراوہ بە ناوێشانى " فعالیە التدریس وفقاً لنقریہ فیجوتسکی فی اکتساب بعج المفاهیم البینیہ لدى گالبات جامعہ الاقصی " ، نامانجی ئەم تویژینە وەھێ بریتییە ئە زانینى کاریگەرى وانە ووتنەوہ بە شیوہى تیۆرى فیجوتسکی(فیربوونى بەرھەمدار) ئە سەر دەستکەوتى ھەندیک ئە چەمکە ژینگەییەکان لای خویندکارانى کۆلیژی الاقصی ئە غەزە ، کۆمەنگەى ئەم تویژینە وەھێ خویندکارانى کۆلیژی الاقصی ئە غەزە ئە ھەلەستین ، تویژەر بە شیوہى مەبەست ئەم نمونەییەى ھەنبارد ، نموونەى تویژینە وەھێ (٨٢) خویندکاربوو کہ یەک بەش بوون وە بە شیوہییەکی ھەرھەمەکی دابەشکران بۆ دوو گرووپ گرووپى ئەزموونى (٤٠) خویندکار ، کہ بە رێگەى فیربوونى بەرھەمدار وانەى پى ووتبوونەوہ ، وە گرووپى بەراوردکار (٤٢) خویندکار ، کہ بە رێگەى ناسایی وانەى پى ووتبوونەوہ ، بۆ ماوەى ١٢ ھەفتە کہ ھەر ھەفتەى ٢ وانەى تیا ووتبوونەوہ ، یەكسانی بۆ دووگرووپەكە لەرووی تاقیکردنەوہى پیشوخت بۆ (نمرە) ی خویندکارەکان ئە نجامدرابوو ، کەرستە نامارییەکانى ئەم تویژینە وەھێ پیکھاتبوون ئە (مربع ایئا ، t - test) ، ئە نجامى ئەم تویژینە وەھێ نەبوونى جیاوازی ئە نیوان گرووپى ئەزموونى کہ بە بەکارھینانى ستراتیجى فیربوونى بەرھەمدار وانەیان پى ووتراوہوہ و گرووپى بەراوردکاردا کہ بە رێگەى ناسایی وانەیان پى ووتراوہوہ کہ بە لگە بیت ئە سەر ناستى جیاوازی ژمیرەیی (٠,٠٥)

٢ - تویژینە وە (سلمان ، ٢٠١٢) : ئەم تویژینە وەھێ ئە نجامدراوہ بە ناوێشانى " ابر استخدام نموذج التعلم التولیدی فی تنمیہ التفكير الاستدلالی والتحصیل فی مادہ الکیمیاء لدى گالبات الصف الاول الپانوی بمکە المکرمة " ، نامانجی ئەم تویژینە وەھێ بریتییە ئە زانینى کاریگەرى بەکارھینانى ستراتیجى فیربوونى بەرھەمدار ئە گەشە پیدانى بیرکردنەوہى رینوینى و دەستکەوتى خویندن ئە بابەتى کیمیادا لای خویندکارانى قوئاعى یەكەمى ناوہندى ئە مەكکەى موکەررەمە ، کۆمەنگەى ئەم تویژینە وەھێ پیکھاتبوو ئە خویندکارانى پۆلى یەكەمى ناوہندى ئە مەكکە و نموونەى تویژینە وەھێ (٥٨) خویندکار بوون کہ دابەشکرابوون بەسەر دوو گرووپدا گرووپى ئەزموونى (٣١) خویندکار و گرووپى بەراوردکار (٢٧) خویندکار ، یەكسانی بۆ ھەردووگرووپەكە لەرووی تاقیکردنەوہى پیشوخت بۆ(بیرکردنەوہى رینوینى ، نمرەى خویندن) ی خویندکارەکان ئە نجامدرابوو ، کەرستە نامارییەکانى ئەم تویژینە وەھێ پیکھاتبوون ئە (الفا کرونباخ ، مربع ایئا ، Ancov) بۆشیکردنەوہى جیاوازی) ، ئە نجامى ئەم تویژینە وەھێ بە سوودى گرووپى ئەزموونى بەسەر گرووپى بەراوردکاردا دەرچوو .

٣ - تویژینه وهی (الشرع، ٢٠١٣): نهم تویژینه وهیه نه نجامدراوه به ناو نیشانی "فاعلیة استخدام إنموذج التعلم التولیدی (G.L.M.) لتدريس مادة الرياضيات في مهارات التواصل الرياضي والتفكير المنطومي لدى طلاب المرحلة المتوسطة"، ناما نجی نهم تویژینه وهیه بریتیه نه پیوانه کردنی کاریگه ری به کارهینانی ستراتیجی فیربوونی به ره مدار بؤ وانه ووتنه وهی بابه تی بیرکاری نه کارامه بییه کانی په یوه نندییه کانی بیرکاری و بیرکردنه وهی ریگخراو لای خویندکارانی پؤلی سییه می ناوه ندی . نهم تویژینه وهیه نه خویندنگه ناوه نندییه کانی سر به به ریوه به رایه تی په روه دهی گشتی پاریزگای به غداد/الرصافه الپانییه نه نجام درا نمونه ی تویژینه وهیه که پیکهاتبوو نه (٥٢) خویندکار که دابه شکرابوون به سر دوو گرووی پدا گرووی نه زمونی و گرووی به راوردکار که هر یه که بیان (٢٦) خویندکار بوون ، یه کسانی بؤ دوو گرووی په که نه پروی (ته من به پیی مانگ ، نمری خویندن) نه نجامدراوو ، دوو تاقیکردنه وهی تیاوو یه که م بؤ کارامه بییه کان و په یوه نندییه بیرکارییه کان که (٢٣) برکه بوو ، دووهم بؤ بیرکردنه وهی ریگخراو که (٤) برکه بوو ، راستی و نه گوری بؤ تاقیکردنه وهی کان جییه جیکران ، نهم تویژینه وهیه دا که ره سته ی ناماری (الفا کرونباخ t – test) به کارهاتبوو ، نه نجامی نهم تویژینه وهیه به سوودی گرووی نه زمونی بوو که به به کارهینانی ستراتیجی فیربوونی به ره مدار وانه بیان پی ووتراووه وهی ، به سر گرووی به راوردکاردا نه کارامه بییه کانی په یوه نندییه کانی بیرکاری و بیرکردنه وهی ریگخراودا .

٣- به راوردکردنی نهم تویژینه وهیه نه گه ن تویژینه وهی کانی پیشووتر :

أ - نه پروی ناما نجه وهی : (دواهیدی) ناما نجی نهم تویژینه وهیه بریتیه نه زانینی کاریگه ری وانه ووتنه وهی به شیوه ی تیوری فیجوتسکی (فیربوونی به ره مدار) نه سر ده سته وهی هه ندیک نه چه مکه ژینگه بییه کان لای خویندکارانی کولیژی الاقصی نه غه زه . (سلمان) ناما نجی نهم تویژینه وهیه بریتیه نه زانینی کاریگه ری به کارهینانی ستراتیجی فیربوونی به ره مدار نه گه شه پیدانی بیرکردنه وهی رینوینی و ده سته وهی خویندن نه بابه تی کیمیدا لای خویندکارانی قوناعی یه که می ناوه ندی نه مه که ی موکه پرهمه . (الشرع) ناما نجی نهم تویژینه وهیه بریتیه نه پیوانه کردنی کاریگه ری به کارهینانی ستراتیجی فیربوونی به ره مدار بؤ وانه ووتنه وهی بابه تی بیرکاری نه کارامه بییه کانی په یوه نندییه کانی بیرکاری و بیرکردنه وهی ریگخراو لای خویندکارانی پؤلی سییه می ناوه ندی .

ب - نه پروی نمونه وهی : (دواهیدی) نمونه ی تویژینه وهیه که (٨٢) خویندکار بوو که یه که به ش بوون وهی به شیوه یه کی هه ره مه کی دابه شکران بؤ دوو گرووی گرووی نه زمونی (٤٠) خویندکار ، که به ریگه ی

فیبووونی به رهه مدار وانهی پی ووتبوونه وه ، وه گرووی بهراوردکار (٤٢) خویندکار ، که به ریگهی ناسایی وانهی پی ووتبوونه وه . (سلمان) نمونهی توژیینه وه که بیگهاتبوو له (٥٨) خویندکار که دابه شکرابوون به سهر دوو گرووپدا گرووی نه زموونی (٢١) خویندکار و گرووی بهراوردکار (٢٧) خویندکار . (الشرع) نمونهی توژیینه وه که بیگهاتبوو له (٥٢) خویندکار که دابه شکرابوون به سهر دوو گرووپدا گرووی نه زموونی و گرووی بهراوردکار که هه ره یه که بیان (٢٦) خویندکار بوون .

ج - له رووی یه کسان کردنه وه : (دواهییدی) یه کسانی بو دوو گرووپه که له رووی تاقیکردنه وهی پیشوخت بو (دهستکهوت) ی خویندکاره کان نه نجامدرا . (سلمان) بو یه کسانی تاقیکردنه وهی پیشوخت بو (بیرکردنه وهی رینوینی ، دهستکهوت (نمره ی خویندن) ی خویندکاره کان نه نجامدرا . (الشرع) یه کسانی بو (ته مه ن به پیی مانگ ، نمره ی خویندن) نه نجامدرا .

د - له رووی که رهستهی نامارییه وه : (دواهییدی) که رهسته نامارییه کانی نه م توژیینه وه یه بیگهاتبوون له (مربع ایتم ، t - test) . (سلمان) که رهسته نامارییه کانی نه م توژیینه وه یه بیگهاتبوون له (الفاکرونباخ ، مربع ایتم ، Ancov بوشیکردنه وهی جیاوازی) .

(الشرع) که رهسته نامارییه کانی نه م توژیینه وه یه بیگهاتبوون له (الفاکرونباخ ، t - test) .

ه - له رووی نه نجامه وه : نه نجامی نه م توژیینه وهی مه ن له گه ل ژورینه ی توژیینه وه کانی تر وه ک یه ک بوو ، به باشتری و به زترتری ناستی گرووی نه زموونی له گرووی بهراوردکار ، وه ک توژیینه وهی (سلمان) ، توژیینه وهی (الشرع) ، ته نه ا توژیینه وهی (دواهییدی) نه بییت که نه نجامه که ی نه بوونی جیاوازی بوو له نیوان گرووی نه زموونی که به به کارهینانی ستراتییجی فیبووونی به رهه مدار وانه یان پی ووترا بووه وه وه گرووی بهراوردکار که به ریگهی ناسایی وانه یان پی ووترا بووه وه که به لگه بییت له سهر ناستی جیاوازی ژمیره یی (٠,٠٥)

به شیوه یه کی گشتی جیاوازی نه م توژیینه وهی مه ن له گه ل توژیینه وه کانی تر :

- ١ - یه که م توژیینه وه یه که له هه ریمی کوردستان نه نجامدرا بییت له سهر ریگهی فیبووونی به رهه مدار .
- ٢ - یه که م توژیینه وه یه که به زمانی شیرینی کوردی له سهر یه کیگ له ریبازه کانی وانه ووتنه وه نه نجامدرا بییت له بابته تی بیرکری .

سوود وهرگرتن له توژیینه وه کانی پیشووتر بو نه م توژیینه وه یه :

- بو هه نگاوه کانی پلانی وانه ووتنه وه که م سوودم له توژیینه وه کانی تر وهرگرت .
- هه ندیک له و سهرچا وانه ی که له واندا به کار هاتبوون توانیم له م توژیینه وه یه دا مه نیش وه ک سهرچاوه به کاریان بهینم .
- بو نووسینی ژورینه ی به شه کانی توژیینه وه که م سوودم له شیوازی نه وان وهرگرت .
- بو زیاتر ده و نه مند کردنی توژیینه وه که م توژیینه وه کانی ترم وه ک سهرچاوه ی به کارهینا

بەشی سی یەم

هەنگاوکانی جێبەجێکردنی توێژینهوهکە :

ئەم بەشە هەلبژاردنی دیزاینی ئەزموونی و کۆمەڵگای توێژینهوهکەم پیشاندهدات و چۆنیەتی هەلبژاردنی نموونەیهک ئە کۆمەڵگاکە ڕووندهکاتهوه و ههروهها کهرستهکانی توێژینهوهکەم بۆ ڕووندهکاتهوه .

١ - هەلبژاردنی دیزاینی ئەزموونی : دیزاینی ئەزموونی جۆریکی کۆنترۆلکردنە که ئەبەر ئەوهی گونجاویبوو بۆ ئەم توێژینهوهیه و ئەنجامیکی وورد دهخاتە بەر دەست هەر بۆیه هەئەم بژارد بە مەبەستی کۆنترۆلکردنی هەردوو گرووپەکە کەوانەم پێ وتوونەتەوه ، گرووپی ئەزموونی و گرووپی بەراوردکار . ههروهك له خشتهی ژماره (١) دا دیاره .

خشتهی (١) دیزاینی ئەزموونی بۆ هەردوو گرووپی ئەزموونی و بەراوردکار

گرووپ	گۆراوی سەربەخۆ		گۆراوی پاشکۆ
ئەزموونی	ڕیگەیی فێربوونی بەرھەمداڕ ئە وانە وتنەوهکەدا		دەستکەوت
بەراوردکار	ڕیگەیی ئاسایی ئە وانە وتنەوهکەدا		

کە دیزاینی ئەزموونیم هەلبژارد بەمەبەستی ئەوهی که سەبارەت بەو سترا تێجیبییە که من بەکارم هینا ئەو زانیارییانە کە پێویستە بۆ توێژینهوهکەم کۆی بکەینەوه و کۆنترۆلی ئەو گۆراوانە بکەین که دەکریت کاریگەرییان ئەسەر توێژینهوهکە هەبێت .

٢ - كۆمەنگا و نمونەى تويژينه وەكە : كۆمەنگەى تويژينه وەكەم پيگهاتبوو ئە خویندكارانى قوتا بخانە بنه پەتیبه كانی ناوهندى پاريزگای سليمانى ، نموونەى ئەم تويژينه وەيه بریتى بوو ئە قوتا بخانەى هاوارى بنه پەتى (١ بۆ ٦) كە ئەم قوتا بخانەى بە شيوه يەكى مەبەستى هەلبژارد ئە بەر ئەوہى بەرپۆه بەرپەتەى خویندنگەكە هەموو ئاسانكارىيەكى بە پيى توانا بۆ كرد بۆ ئە نجامدانى تويژينه وەكە ، پيشتەرساى ئەم تويژينه وەى كرد بۆ بەرپۆه بەرى قوتا بخانەكە و مامۆستای وانەكە و رەزامە ندييان بۆ ئەم كارەى مەن دەر برى و برپارىياندا كە هاوكارى و كۆمەكييمان بگەن بە پيى توانای خويان ، ژمارەى خویندكارەكان (٤٠) چل خویندكار بوون ئە قوناعى شەشەمى بنه پەتەى ، كە دابەشكرا بوون بۆ دوو پۆل پۆلى (- أ -) وە پۆلى (- ب -) هەرپۆلىك (٢٠) خویندكارى ئە خوگرتبوو ، مەنش بە شيوه يەكى هەرپەمەكى پۆلى (- أ -) وە گرووپى ئەزموونى و پۆلى (- ب -) وە گرووپى بەراوردكار دانا كە وانەكەم ووتەو بە گرووپى ئەزموونى بە پيى ستراىيجى فيربوونى بەرھەمدار ، وە بە گرووپى بەراوردكار بەرپۆه ناسايى .

٣ - يەكسانىكردن ئە نپوان گرووپەكان : بۆ يەكسانى ئە نپوان خویندكارانى هەردوو گرووپەكەدا ئەم گۆراوانەم هەلبژارد (تەمەنى خویندكاران بە پيى مانگ ، وە دەستكەوت) نمرەى خویندكارەكان ئە بەبەتەى بىركارى بۆ پۆلى شەشەمى بنه پەتەى . ئەم زانبارىيانەمان ئە رپگەى دەفتەرى تۆمارى زانبارى خویندكارانەو ئە خویندنگەكە دەستكەوت ، ئەمەش ئەسەرەتای سائى خویندنى (٢٠١٣ - ٢٠١٤) هەتا رۆژى شەمە كە هاوكاتە ئەگەل رپگەوتى (١ / ٢ / ٢٠١٤) دا برپوانە پشكۆى (١) بۆ تەمەنى خویندكارەكان بە پيى مانگ .

وە بۆ يەكسانىكردن بە پيى نمرەى خویندكارەكان سوووم ئە دەفتەرى تۆمارى نمرەى خویندكارەكان وەر گرت كە لاى مامۆستای وانەى بىركارى دەستم كەوت كە نمرەى تاقىكردنەوہى نپوہى وەرزى يەكەمى ئە خوگرتبوو كە بە پيى ئەم نمرانە يەكسانىم بۆ دۆزيبه وە ، برپوانە پشكۆى (١) بۆ نمرەى خویندكارەكان ئە بەبەتەى بىركارى . ئەدواى دەرھينانى ناوهندى ژميرەيى و لادانى پپوانەيى بۆ نمرەى هەردوو گرووپەكە و خەملاندنى نرخی تائى بۆ هەريەك ئە گۆراوہكان وە بەراورد كردنى بە نرخی خشتەيى بە پيى ياساى (t - test) ، ئە نجامەكان بەم شيوه يە دەرچوو هەر وەك ئە خشتەى (٢) دا ئە خوارەوہ ديارە .

خشتهی (٢)

ناوهندی ژمیرهیی و لادانی پیواری بۆ نمرهکانی ههردوو گرووی نهزمونی و بهراوردکار بۆ گۆراوهکان و یهکسانی نه نیون ههردوو گرووپه که دا به پیی یاسای (t-test).

کاريگهر ناستی نه ناستی (٠,٠٥)	نرخي تانی		جیاوازی (٥٢)	لادانی پیواری (٥)	ناوهندی ژمیرهیی	گۆراو	نموونه	گرووپ
	خشتهیی	ژمیرهیی						
نه بیونی کاريگهري	٢,٠٠	٠,٠٣	١٥٩, 01	١٢, ٦١	١٤٣, ٨٥	تەمەن	٢٠	بهراوردکار
			٦٨, ٦٩	٨, ٣٠	١٤٣, ٩٥	به مانگ	٢٠	نه زمونی
		١,٠٤	١٦, ٨١	٤, ١٠	١٣, ٢٠	دهستکهوتی	٢٠	بهراوردکار
			٢١, ٨٠	٤, ٦٧	١٤, ٥٥	خویندن	٢٠	نه زمونی

له خشتهی (٢) دا دیاره که نرخي تانی ژمیرهیی بۆ ههردوو گۆراوهکه که متره له نرخي خشتهیی ، نه مهش به واتای نهوی که ههردوو گرووپه که یهکسانن وه نامادن بۆ جیهه جیکردنی تاقیکردنه وه کهم و گونجاون بۆ توێژینه وه کهم

٤ - دارشتنی ناما نهجه رهوشتییهکان: ناما نهجی رهوشتی دهربرینیکه که به وردی نووسراوه و باسی نهو شته دهکات که چاوهروان دهکریت فیرخواز نه نجای دات له کوتایی هه ئویستی فیخرکردنا .

(توق و عدس ، ١٩٨٤ ، ٣٢)

ناما نهجی رهوشتی باش بریتییه له شتیك که دهنوسریت به زمانیکی دیاریکراو و بهوردی ، وه به دهربرینیکی ریکاریبانهی روون که که مترین نهگهري راقهکردنی هه بیت بۆ نهوی که داواکراوه یان نهویستراوه تیابدا وهك نه نجامهکانی کرداری فیخبوون .

له بهر رۆشنایی ناما نهجی گشتیهکانی بابهتی بیکاری بۆ قوناعی شهشهمی بنه رتهتی و ناوهروکی نهو بهشانهی که له ماوهی تاقیکردنه وه که مه دا بریتی بوون له بابهتهکانی (ژماره تهواوهکان ، ژماره رپژه بیهکان ، هاوکیشهکانی کۆکردنه وه و ئیده رکردنی ژماره تهواوهکان ، لیکدان و دابهشکردنی ژماره تهواوهکان ، به های بر ، دهق و هاوکیشه ، هاوکیشهکانی کۆکردنه وه ، هاوکیشهکانی ئیده رکردن ، هاوکیشهکانی لیکدان و دابهشکردن) مه نیش به پیی پۆلینی زانینی بلوم سی ناستم دیاری کرد که بریتی بوون له (یادکردنه وه ، تیگه یشتن ، جیهه جیکردن) .

٥ - ناماده کردنی پلانی وانه ووتنه وه که : مه به ست له پلانی وانه ووتنه وه کومه ئیک ریکاری پیشه کیه که هه وئده دات بو ته و او کردنی کرداری ناما نجر ، کرداره په روه رده بیه کان به شیوه بیه کی گشتی و وانه ووتنه وه به شیوه بیه کی تاییه تی پیوستیان به پلاندانانه پیش نه وهی که کرداره که جیه جیکریت هه تا ماموستا بتوانیت ناما نجه دیاریکراوه کانی تیدا بهینیتته دی . (نشواتی ، ١٩٨٥ ، ٢٣١)

مه نیش وهک تویرر هه ستام به ناماده کردنی پلانیکی نموونه یی بو بابه ته کانی که له ماوهی تاقیکردنه وهی تویرینه وه که مدا ، که پلانم بو هه ریه که له گرووی نه زموونی و گرووی به راوردکار دانا له بهر روشنایی ناوه روکی بابه ته که و ناما نجه رهوشتییه کانیدا بو بابه تی بیرکاری وه . نهم پلانم خسته روو بو کومه ئیک له پسپور و شاره زایانی بواری ریگاکانی وانه ووتنه وهی بیرکاری و پیوانه و هه ئسه نگاندن و وانه ووتنه وهی بیرکاری و دهره زانی په روه رده یی پروانه پاشکوی (٢) ، به مه به ستی سوود وه گرگرتن له راو بوچوون و پیشیاره کانیان ، بو بینینی پلانهای گرووی نه زموونی پروانه پاشکوی (٣) .

٦ - نامرازی تویرینه وه که : له بهر نه وهی نامرازی نهم تویرینه وه بیه پیوسته به شیوه بیه کی گشتی به راوردی هه موو به شه کانی بابه ته که بکات که به ستراتیجی فیروونی به ره مدار ووتراوه ته وه که بابه تی بیرکاریه بو پۆلی شه شه می بنه رته تی بابه ته کانی (ژماره ته و او هکان ، ژماره ریژه بیه کان ، هاوکیشه کانی کوکردنه وه و لیدهرکردنی ژماره ته و او هکان ، لیکدان و دابه شکردنی ژماره ته و او هکان ، به های بر ، دهق و هاوکیشه ، هاوکیشه کانی کوکردنه وه ، هاوکیشه کانی لیدهرکردن ، هاوکیشه کانی لیکدان و دابه شکردن) ، له بهر نه وه تاقیکردنه وهی ده ستکه وتم وهک نامرازی تویرینه وه که هه لبرارد که بو نهم تویرینه وه بیه گونجاووو .

١.٦ - تاقیکردنه وهی ده ستکه وت : تاقیکردنه وهی ده ستکه وت ریگه بیه کی ریگخواه بو دیاریکردنی ناستی خویندکار له و بابه تانه ی خویندن که پیشتر فیروونیان و خویندنیان ته و او بووه به شیوه بیه کی ته و او ، به پپی نه وه و لامانه ی که داویانه ته وه بو برکه کانی پرسیاره کانی که هاوشیوهی ناوه روکی خویندن . (عوده ، ١٩٩٨ ، ٥٢)

تاقیکردنه وهی ده ستکه وتم دانا پشت به ست به ناوه روکی بابه ته که و ناما نجه رهوشتییه کانی که به پپی پۆلینی زانیی بلوم سی ناستی له خوگرتبوو (یادکردنه وه ، تیگه بشتن ، جیه جیکردن) ، که پیک هاتبوو له یه که جور پرسیار که هه لبراردن بوو وه بو هه ر پرسیاریک چوار وه لام دانا که سیان له وه لامه کان هه له بوون و یه کیان وه لامی راست بوو تا ریژه ی خه ملاندن تیایدا که م بیت و تاقیکردنه وه که تاقیکردنه وه بیه کی بابه تی بیت ، نهم تاقیکردنه وه بیه (٢٠) بیست برکه ی له خوگرتبوو که هه ر یه که له برکه کان (١) یه که نمره ی له سه ر بوو ، واته نمره ی تاقیکردنه وه که به گشتی (٢٠) نمره بوو .

٦.ب - راستی تاقیکردنه وه که مه به ست له راستی تاقیکردنه وه بریتیی له پیوانه کردنی برکه کانی تاقیکردنه وهی شتی که له تاقیکردنه وهیه نامه کراوه له پیناوی پیوانه کردنی له و شته دا .

(جابر ، ٢٠٠٢ ، ٣٦)

بۆ راستی ئەم تاقیکردنه وهیه به شیوه یه کی گشتی ناوه رۆک و برکه کانی تاقیکردنه وه که مان خسته به دهستی ژماره یه که له پسیور له بواری ریگه کانی وانه ووتنه وه و پیوانه و هه ئسه نگانن و ماموستای بیرکاری تا را و بۆچوونی خویان ده ست نیشان بکه ن سه باره ت به ره خته گرتن له هه ر برکه یه که له برکه کانی تاقیکردنه وه که ، تاقیکردنه وه که جیگه ی ره زامه ندی پسیوره کان بو ، به م شیوه یه راستی تاقیکردنه وه که م بۆ ده رچوو . شایانی باسه له سه ر داواکاری و تییینی هه ندیک له پسیوره کان (٤) چوار برکه م لا برد و (٤) چوار برکه ی ترمان له جیی نه وان دانا بره وانه پاشکوی (٤) .

٦.ج - جیگیری تاقیکردنه وه که : مه به ست له جیگیری تاقیکردنه وه که له وه یه که تاقیکردنه وه که هه مان له نجام بدات به ده سه وه کاتی که تاقیکردنه وه که دووباره له لایه ن هه مان گرووه یه له هه مان بارو دۆخدا وه له هه مان کاتدا له نجام بدریت .

(أبو لیده ، ١٩٨٢ ، ٢٦١)

پاش نه وهی که تاقیکردنه وه که له رووی راستگویی وه نامه بو به مه به ستی ده ستنیشا کردنی جیگیری تاقیکردنه وه که په نام برده به ریگه ی دوو له تی لیک چوو .

ریگه ی دوو له تی لیکچوو : جیگیری به ریگه ی دوو له تی لیکچوو بریتیه له دابه شکردنی برکه کانی تاقیکردنه وه که بۆ دوو به ش ، که به شی یه که م برکه تاکه کان و به شی دووم برکه جووته کانی له خۆ گرتییت ، پاشان به به کارهینانی هاوکۆلکه ی په یوه ندی پیرسۆن هاوکۆلکه ی نیوه ی په یوه ندییه که بدۆزیتیه وه ، له دوایدا به یاسای هاوکۆلکه ی سپیرمان - براون هاوکۆلکه ی گشتی تاقیکردنه وه که بدۆزیتیه وه .

(الاسمر ، ٢٠٠٨ ، ١٠٩)

بۆ ئەم مه به سه ته برکه کانی تاقیکردنه وه که م به شیوه یه که دانا که برکه تاکه کان هاوتای برکه جووته کان بوون له رووی قورسی و ناسانییه وه ، پاشان ئەم تاقیکردنه وه یه م له قوتابخانه ی (پیشکهن و تن) ی بنه رته ی به سه ر (٤٥) خویندکاری قوناعی شه شه می بنه رته تیدا دابه ش کرد و نه ونیش له ماوه ی (٤٠) خوله کدا تاقیکردنه وه که یان له نجامدا له رۆژی یه که شه مه ره یکه وتی (٢٢ / ٢ / ٢٠١٤) که سه ره تا هاوکۆلکه ی نیوه ی تاقیکردنه وه که م به یاسای (پیرسۆن) دۆزییه وه پاشان هاوکۆلکه ی گشتی تاقیکردنه وه که م به پینی یاسای (سپیرمان - براون) دۆزییه وه ، که له نه نجامدا به های هاوکۆلکه ی گشتی تاقیکردنه وه که کردییه (0,86) (بره وانه پاشکوی (٥)) که زیاتره له (٠,٦٠) وه که مته له (٠,٩٦) . نه مه ش واته تاقیکردنه وه که نه گۆره چونکه به های هاوکۆلکه ی گشتی تاقیکردنه وه که گونجاوه و زۆر باشه . به به لگه ی عوده .

(عوده ، ٢٠٠٢ ، ٣٦٧)

٧ - رېكاربييه كانی جیبه جیکردن : دواى نه وهى كه يه كسانيم له نيوان ههردوو گرووپه كه دا نه نجامدا و گرووپى نه زمونى و گرووپى به راوردكارم جياكرده وه و پلانى نموننه ييم دانا بو وانه ووتنه وهى ههردوو گرووپه كه ههستام به جيبه جيكردنى تاقىكرده وهى تويزينه وه كه م كه نزيكه شش ههفته خياند له رېكه وتى (١ / ٢ / ٢٠١٤) بو (١٠ / ٣ / ٢٠١٤) ، بو ههريه كه له دوو گرووپه كه نه م رېكاربييه نه م جيبه جيكرد :

أ - گروپى نه زمونى : نه م گرووپه دا به شيوهى فيربوونى به ره مدار وانه ي بركاريم ووتنه وه ، پيش نه وهى دهست بكه ين به وانه ووتنه وه باسى نه م ريبازهمان بو خويناكاره كان كرد تا خويناكاره كان بزنان گرنكى نه م ريبازهمان جيبه و ههنگاوه كانى چيبن چونكه تانيستا نه م ريبازهمان بو نه خراوته روو ، پاشان خويناكاره كانم دابه شكرد بو چوار گرووپى پينج كهسى له گهل ره چاوكردى ته مهن و ناستى توانا و زيرهكى و لاوازى خويناكاره كان له بابته تى وانه ووتنه وهى نه و روژدها به پيى پلانى شيوهى فيربوونى به ره مدار له وانه ووتنه وهدا .

ب - گروپى به راوردكار : نه م گرووپه دا به شيوهى ناسايى وانه ي بركاريم ووتنه وه كه پلانى وانه كه م به پيى رېكه يه كى ناسايى دانا بو.

٨ - جيبه جى كردنى نامرازى تويزينه وه كه : تاقىكرده وه كه م به شيوه يه كى گشتى له سه ر نمونه ي تويزينه وه كه م له دواى ته واوكردى بابته كه م (ماوهى وانه ووتنه وه كه م) جيبه جى كرد له روژى چوار شه ممه رېكه وتى (٢٦ / ٢ / ٢٠١٤) ، وه كاتى تاقىكرده وه كه (٤٥) خوله ك بوو .

له دواى وهلامى خويناكارانى ههردوو گرووپه كه و ههله چنى كردنى وهره فقه كانيان به شيوه يه ك بو هه ر وهلاميكى راست يه ك نمره دانا وه بو هه ر وهلاميكى هه له يان ته رك كراو سفرم دانا ، نمره ي خويناكارانى گرووپى نه زمونى نه م نمرانه بوو (١٤، ١١، ١٢، ١٣، ١٤، ١٦، ١٠، ٩، ١٣، ١٥، ٨، ٢٠، ١٧، ١٢، ٧، ١١، ٩، ١٢، ٩) وه نمرانه خويناكارانى گرووپى به راوردكار نه م و نمرانه بو (١٤، ١٤، ٩، ٧، ١٠، ٩، ٥، ٩، ٧، ٩، ١٣، ٩، ٩، ١٠، ٧، ١٠، ٦، ١٤، ١١) .

٩ - كهرسته نامارييه كان : نهم كهرسته نامارييه نام به كارهينا له تويژينه وه كه مدا :

أ - تاقيكردنه وهی (t) مان بؤ هردوو گروو په كه به كارهينا ، بهمه بهستی دؤزينه وهی يه كسانی له نيوان هردوو گروو په كه دا بؤ ته مهنی خویندكاره كان به يی مانگ ، وه هروهها بؤ تاقيكردنه وهی دهستكه وتی خویندكاره كان .

$$t_{obs} = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

$$X1 = \text{تیکرای نمره ی یه که م}$$

$$X2 = \text{تیکرای نمره ی دووم}$$

$$n = \text{ژماره ی خویندكاره كان}$$

$$S1^2 = \frac{\sum (X_i - X1)^2}{n1}$$

$$S2^2 = \frac{\sum (X_i - X2)^2}{n2}$$

(Glass ، ١٩٧٠ ، ٢٩٠)

ب - هاوکۆلکه ی په یوه ندی پیرسون ، بؤ دؤزينه وهی نیوهی هاوکۆلکه ی په یوه ندی تاقیکردنه وه که .

$$r = \text{هاوکۆلکه ی پیرسون .}$$

$$r = \frac{n \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2] [n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

$$x = \text{نمره ی یه که م}$$

$$y = \text{نمره ی دووم}$$

$$n = \text{ژماره ی خویندكاره كان}$$

(صبری ، ٢٠٠٦ ، ٢٥٠)

ج - هاوکۆلکه ی سپیرمان - براون ، بؤ دؤزينه وهی هاوکۆلکه ی گشتی جیگیری تاقیکردنه وه که .

$$r_p = \frac{r^2}{1+r}$$

$$r_p = \text{هاوکۆلکه ی گشتی تاقیکردنه وه .}$$

$$r = \text{هاوکۆلکه ی نیوهی تاقیکردنه وه .}$$

(ابرهیم ، ١٩٨٩ ، ٧٦)

بهشی چوارهم

نهم بهشی توژیینه وه که نه نجامی توژیینه وه که نیشان نه دات و ساگردنه وه (تحقیق) نه کاته وه نه گریمانه ی توژیینه وه که و راقه کردنی نه نجامه کان و روونکردنه وه ی دهره نجامه کان و ناموژگاری و بیسنیاره کانی که نه نجامی توژیینه وه یه دا دستم که وتوو نه خو ده گریت

١ - نیشان دانی نه نجام و روونکردنه وه: نه دوی جیهه جی کردنی تاقیکردنه وه ی کوتای بو هردوو گرووی نه زمونی و بهراوردکار ، دهره یانی ناوه ندی ژمیره یی و لادانی پیوانه یی بو نمره ی خویندکارانی هردوو گرووی که و خه ملاندنی نرخی تانی بو هه ریه ک نه گوراوه کان وه بهراورد کردنی به نرخی خشته یی ، نه نجامه کان به م شیوه یه دهرچوو هه ر هه ک نه خشته ی (٣) دا نه خواره وه دیاره . خشته ی (٣) ناوه ندی ژمیره یی و لادانی پیواری بو نمره کانی هردوو گرووی نه زمونی و بهراوردکار بو گوراوه کان و بهراوردکردنی ده سته وت (نمره) ی خویندکارانی هردوو گرووی که نه دوی وانه ووتنه وه که به پیی یاسای (t-test) .

ناستی کاریگه ر نه ناستی (٠,٠٥)	نرخی تانی		جیاوازی (٥٢)	لادانی پیواری (٥)	ناوه ندی ژمیره یی	گوراو	نمونه	گرووی
	خشته یی	ژمیره یی						
گاریگه ری هه یه	٢,٠٠	٢,٦٨	٦,٧٨٦	٢,٦٠٥	٩,٥٥٠	تیکرای ده سته وتی	٢٠	بهراوردکار
			١٠,٤٠٧	٣,٢٢٦	١٢,٢٥٠	خویندن	٢٠	نه زمونی

نه خشته ی (٣) دا دیاره که نرخی تانی ژمیره یی بو گوراوه که زیاتره نه نرخی خشته یی ، که واته نه مهش گریمانه ی تاقیکردنه وه که ره ده کاته وه که بریتی بوو نه (نه بوونی جیاوازی کاریگه ری ناماری نه ناستی کاریگه ری (٠,٠٥) نه نیوان ناوه ندی ژمیره یی نمره ی خویندکارانی گرووی نه زمونی که به ستراتیجی فیروونی به ره مدار وانه ی بیرکاریان پی و تراوته وه نه گه ل ناوه ندی ژمیره یی نمره ی خویندکارانی گرووی بهراوردکار که به ریگای ناسایی وانه ی بیرکاریان پی و تراوته وه) ، نه مهش به واتای نه وه ی که جیاوازی کاریگه ر هه یه نه نیوان هردوو گرووی که دا نه پیوانه کردنی

- هـ - ماموستايانى بابه تى بيركارى ريگايه كى وانه ووتنه وهى وا بهكار بهينن كه كارىگه رى له سهر بيركر دنه وه و تيگه يشتنى خويندكاران دروست بكات .
- ٤ - پيشنيار : دهكرىت له بهر روشنايى ناما نجى لهم تويزينه وهيه و نه نجامى لهم تويزينه وهيه دا لهم پيشنياران به تويزهران بخهينه روو
- أ - تويزينه وهى تر له سهر كارىگه رى ستراتيجى فيربوونى به ره مدار له سهر دستكه وتى خويندكاران له قوناغه كانى ناوه ندى و نامادهيى و له زانكودا له نجام بدرىت .
- ب - له و تويزينه وانه ي كه له كوردستانى نازيزدا له نجام دهكرىت به زمانى شيرينى كوردى له نجام بدرىت .
- ج - تويزينه وهى تر له سهر كارىگه رى ستراتيجى فيربوونى به ره مدار له سهر دستكه وتى خويندكاران له بابه ت و پروگرامه كانى ترى جگه له بيركارى له نجام بدرىت .
- د - تويزينه وهى تر له سهر كارىگه رى ستراتيجى فيربوونى به ره مدار له سهر لايه نه كانى ترى جگه له دستكه وت له نجام بدرىت وهك (بيركر دنه وهى ريخراو ، بيركر دنه وهى رينوينى ، بوچوونه جيگره وه كان

سهرچاوه كوردبييه كان :

- ١ - قهره چه تانى ، كريم شهريف (٢٠٠٨) : سايكولوژياي پهره ردهيى . چاپى يه كه م ، چاپخانه ي پهبه نند ، سليمانى ، هه ريمى كوردستان .

سهرچاوه عه ره بييه كان :

- ١ - ابراهيم ، عاهد و اخرون (١٩٨٩) : مبادئ القياس والتقييم في التربية . ط ١ ، دار عمار للنشر و التوزيع ، مطابع الدستور التجارية ، عمان .
- ٢ - أبو لبدة ، سبع (١٩٨٢) : مبادئ القياس النفسي والتقييم التربوي . عمان ، الأردن .
- ٣ - أحمد ، علي عبد الحميد (٢٠١٠) : التحصيل الدراسي وعلاقته بالقيم الإسلامية التربوية . ط 4 ، مكتبة حسن العصرية للطباعة والنشر والتوزيع ، بحث منشور ، بيروت .
- ٤ - الأسمر ، راند (٢٠٠٨) : أثر دورة التلم في تعديل التصورات البديلة لمفاهيم العلمية لدى طلبة الصف السادس واتجاهاتهم نحوها . رسالة ماجستير (غير منشورة) ، الجامعة الإسلامية - غزة .

- ٥ - توق ، محي الدين ، عدس ، عبدالرحمن (١٩٨٤) : أساسيات علم النفس التربوي . ترجمة جون وايلى وأولاده ، الطبعة العربية ، نيويورك .
- ٦ - جابر ، جابر عبد الحميد (٢٠٠٢) : اتجاهات وتجارب معاصرة في تقويم أداء التلميذ والمعلم . دار الفكر العربي ، القاهرة .
- ٧ - الدواهيدي ، عزمي عطية (٢٠٠٦) : فعالية التدريس وفقاً لنظرية فيجوتسكي في اكتساب بعض المفاهيم البيئية لدى طالبات جامعة الأقصى . رسالة ماجستير (غير منشورة) ، الجامعة الاسلامية ، غزة .
- ٨ - رصرص ، حسن (٢٠٠٧) : برنامج لعلاج الأخطاء الشائعة في حل المسألة الرياضية لدى طلبة الصف الأول الثانوي الأديبي بمحافظة غزة . رسالة ماجستير غير منشورة ، كلية التربية ، الجامعة الاسلامية ، غزة .
- ٩ - سعادة ، جودت أحمد ، وآخرون (٢٠٠٦) : التعلم النشط بين النظرية والتطبيق . ط ١ ، دار الشروق للنشر والتوزيع ، عمان .
- ١٠ - سلمان ، سماح محمد صالح (٢٠١٢) : أثر استخدام نموذج التعلم التوليدي في تنمية التفكير الاستدلالي والتحصيل في مادة الكيمياء لدى طالبات الصف الأول الثانوي بمكة المكرمة . رسالة ماجستير في المناهج وطرق تدريس ، كلية التربية ، جامعة أم القرى ، المملكة العربية السعودية .
- ١١ - الشرع ، رياض فاخر حميد (٢٠١٢) : فاعلية استخدام انموذج التعلم التوليدي لتدريس مادة الرياضيات في مهارات التواصل الرياضي والتفكير المنطقي لدى طلاب المرحلة المتوسطة . مجلة الفتح ، العدد الثالث والخمسون ، كلية التربية ، جامعة المستنصرية .
- ١٢ - الشيخ ، أسماء عبد الرحمن نامي (٢٠١٠) : تطوير نموذج التعلم التوليدي واستقصاء فاعليته في تنمية الاستيعاب المفاهيمي والداهية للتعلم لدى طالبات المرحلة المتوسطة . رسالة دكتوراه غير منشورة ، كلية التربية ، جامعة الخرج ، الخرج .
- ١٣ - صالح ، مدحت محمد حسن (٢٠٠٩) : أثر استخدام نموذج التعلم التوليدي في تنمية بعض عمليات العلم والتحصيل في مادة الفيزياء لدى طلاب الصف الأول الثانوي بالمملكة العربية السعودية . المؤتمر العلمي الحادي والعشرون (تطوير المناهج الدراسية بين الاصلية والمعاصرة) جامعة عين شمس ، القاهرة .
- ١٤ - صبري ، عزام (٢٠٠٦) : اساسيات في نظام الاحصائي الشامل SPSS . دار الجدار للكتاب العالمي ، عمان ، الاردن .
- ١٥ - ضهير ، خالد سلمان (٢٠٠٩) : أثر استخدام استراتيجيات التعلم التوليدي في علاج التصورات البديلة لبعض المفاهيم الرياضية لدى طلاب الصف الثامن الاساسي . رسالة ماجستير في المناهج و أساليب التدريس ، كلية التربية ، الجامعة الاسلامية ، غزة .
- ١٦ - طافش ، ايمان اسعد عيسى (٢٠١٢) : أثر برنامج مقترح في مهارات التواصل الرياضي على تنمية التحصيل العلمي ومهارات التفكير البصري في الهندسة لدى طالبات الصف الثامن الاساسي بغزة . ماجستير المناهج وطرق التدريس ، كلية التربية ، جامعة الازهر ، غزة .
- ١٧ - عفانة ، عزو إسماعيل ، الجيش ، يوسف (٢٠١٠) : التدريس والتعلم بالدماغ ذي الجانبين . بدون ط ، دارالثقافة ، عمان .
- ١٨ - عفيفي ، أميمة محمد (٢٠٠٤) : فاعلية التدريس وفقاً لنموذج التعلم التوليدي في تحصيل مادة العلوم وتنمية التفكير الابتكاري وداهية الإنجاز لدى تلاميذ المرحلة الإعدادية . رسالة دكتوراه غير منشورة ، كلية التربية ، جامعة القاهرة ، القاهرة .

- ١٩ - علي ، أشرف (٢٠٠٩) : أثر استخدام التدريس المتبادلي في تدريس الهندسة على تنمية بعض مهارات التفكير الناقد والاتجاه نحو الهندسة لدى طلاب المرحلة الاعدادية وبقاء أثر تعلمهم . دراسات في المناهج وطرق تدريس ، مصر .
- ٢٠ - عودة، أحمد سليمان (١٩٩٨) : القياس والتقويم في العملية التربوية . ط٢ ، دار الأمل للنشر والتوزيع ، عمان .
- ٢١ - عودة، أحمد سليمان (٢٠٠٢) : القياس والتقويم في العملية التدريسية . دار الأمل ، الأردن .
- ٢٢ - العيسى ، هنادي عبدالله سعود (٢٠٠٨) : فاعلية نموذج المراحل البنائية السبعة في تدريس العلوم على التحصيل الدراسي والتفكير العلمي وبعض مهارات عمليات العلم الأساسية لدى تلميذات الصف الثالث متوسط بمدينة مكة المكرمة . رسالة ماجستير غير منشورة ، كلية التربية ، جامعة أم القرى ، مكة المكرمة .
- ٢٣ - فنونة ، زاهر نمر محمد (٢٠٠٩) : أثر استخدام نموذج التعلم التوليدي والعصف الذهني في تنمية المفاهيم والاتجاه نحو الاحياء لدى طلاب الصف الحادي عشر بمحافظات غزة . كلية التربية ، الجامعة الاسلامية ، غزة .
- ٢٤ - قلادة ، فؤاد سليمان (١٩٨٢) : الأهداف التربوية والتقويم . ط١ ، دار الشروق للنشر والتوزيع والطباعة .
- ٢٥ - اللقمانى ، أحمد حسين ، النجل ، علي أحمد (2113) : مفهوم المصطلحات التربوية في المناهج وطرق التدريس . ط 3 ، عالم الكتب ، القاهرة .
- ٢٦ - محمد ، ناهد عبد الراضي نوبي (٢٠٠٣) : فعالية النموذج التوليدي في تدريس العلوم لتعديل التصورات البديلة حول الظواهر الطبيعية الخفية واكتساب مهارات الاستقصاء العلمي والاتجاه نحو العلوم لدى تلاميذ الصف الأول الإعدادى . مجلة التربية العملية ، كلية التربية ، جامعة عين - شمس مجلد 6 ، العدد .
- ٢٧ - نشواتي ، عبدالجيد (١٩٨٥) : علم النفس التربوي . ط٢ ، دار الفرقان ، الأردن .
- ٢٨ - يحيى ، حسن ، المنوفي ، سعيد (١٩٩٨) : المدخل إلى التدريس الفعال . ط ٢ ، دار الصوتية للتربية ، الرياض .

سهرچاوه ئینگلیزییه

١ - Glass , Gene V. and Julian C.stanley (1970) : Statistical Methods hn Education and Psychology new Jersey . Englewood cliffs , Prentice – Hall , Inc. .

نه نته رنیت (internet)

١ - عبدالوهاب ، فاطمة محمد (٢٠١٤) : استراتيجية التعلم التوليدي ما هي ؟ وما خطواتها ؟

وهرگیرا له رۆژی شه مهه ریکهوتی (٢٠١٤/٢/٢٢) له کاتژمیر (٤) ی دوانیوهرۆ له لینکی

http://curriculumscience.blogspot.com/2008/06/blog-post_3918.html

٢ - الفصل+الثاني ، أدبيات البحث ، نموذج التعلم التوليدي ، وهرگیرا له رۆژی شه مهه ریکهوتی (٢٠١٤/٢/٢٢) له کاتژمیر

(٤:٢٠) خولهکی دوانیوهرۆ له لینکی <https://www.google.com/?hl=ar>

پاشکوی (١) تهمه‌نی خویندکاره‌کان به پیی مانگ و نمره‌ی وهرزی یه‌که‌می خویندکاره‌کان له بابته‌تی بیرکاری

ژماره	گرووپی ئه‌زموونی (مانگ)	گرووپی به‌راوردکار (مانگ)	گرووپی ئه‌زموونی (نمره)	گرووپی به‌راوردکار (نمره)
١	١٤٥	١٣٩	٨	١٧
٢	١٤٤	١٤٤	١٣	١٦
٣	١٣٦	١٦٤	٦	٨
٤	١٤٢	١٣٧	١٩	١١
٥	١٤٤	١٧٧	١٤	٩
٦	١٤٠	١٣٥	١٦	١٥
٧	١٥٩	١٣٧	٦	٧
٨	١٤٢	١٣٦	١٩	١٢
٩	١٣٨	١٥٥	١٩	١١
١٠	١٦٦	١٣٨	٨	٢٠
١١	١٤٠	١٣٥	١٩	١٦
١٢	١٤٨	١٤٢	١٨	١٧
١٣	١٤٢	١٤٩	١٤	١١
١٤	١٥٦	١٣٣	٩	١٣
١٥	١٤٥	١٤١	١٨	١٢
١٦	١٤٥	١٣٤	١٩	١٣
١٧	١٤٤	١٣٨	١٦	٩
١٨	١٣٧	١٣٥	١٦	٨
١٩	١٣٤	١٣٩	١٥	١٩
٢٠	١٣٢	١٦٩	١٩	٢٠

١ - قۇناغى ئامادەكردن (مرحله التمهيد) :لەم قۇناغەدا مامۇستا چەند پرسىيارىك ئە خوئندكارەكانى دەكات لەسەر بابەتەكە وە كات دەدات بە خوئندكارەكان بۇ وەلامدانەوہى ئەم پرسىيارانە , خوئندكارەكان وەلام دەدەنەوہ بە نوسىن يان بە زارەكى , مامۇستا بەھوى وەلامى خوئندكارەكانەوہ كەم و كورى خوئندكارەكانى بۇ دەردەكەوئت و ئاستى خوئندكارەكانى بۇ روون دەبئتەوہ واتە خوئندكارى زيرەك و مامناوہند و لاواز دىيارى دەكات , ئەبەر ئەوہ پيويستە مامۇستا رازى بئت بە بۇچوون و پرسىيارى خوئندكارەكان و بە سادەى وەرى بگريت وە رازى بئت بە بۇچوونە ھە ئەكانيان ئە چوار چيوى ئەو زانىيارى و تيگە يشتانەى كە مەبەستە فيرى بن .

٢ - قۇناغى تيشك خستتە سەر (مرحله التركيز) :لەم قۇناغەدا مامۇستا پاش دابەشكردنى خوئندكارەكان بۇ چەند گروپىكى بچوك بچوك ئاراستەيان دەكات بۇ ئە نجامدانى چالاكيبە ژيىرى وزانستيبەكان ئە پيىناوى ئاراستەكردنى چەند پرسىيارىك كە كارىگەر بئت و ھانىشيان بدات بۇ ئە نجامدانى چالاكيبەكان وە ئاگاداريان دەكاتەوہ لەسەر گرنكى تيبينى و بەرھەم و وەرگيرانەكانيان بە شيوى تايبەتى خوئيان بۇ ئەو زانىيارىانەى كە پيى دەگەن , رۇئى مامۇستا ئيرەدا ئاراستەى فيركردنە و ھانى خوئندكارەكان دەدات لەسەر بيركردنەوہ و كاركردنى بەكۆمەل , پيويستە پرسىيارەكان تەواو كەرى يەكترين تا ھانى خوئندكارەكان بدات بۇ پيگھيىنانى واتاى نوئى و بەستتەوہى زانىياريبە كۇنەكان بە زانىياريبە تازەكانەوہ , وە مامۇستا ھانى خوئندكارەكانى بدات لەسەر ئەوہى كە ئەندامانى ھەر گروپىك ئە نيوان خوئاندا گفتوگۇ بكەن لەسەر شيكارى پرسىيارەكان .

٣ - قۇناغى بەرپەرەكانى كردن (مرحله التحدى) :مامۇستا لەم قۇناغەدا بوار دەدات بە خوئندكارەكان بۇ كۆپىنى بۇ چوونەكانيان , ئە داوى تەواو كردنى گفتوگۇ تاوتوى كردنى پرسىيارەكانى قۇناغى تيشك خستتە سەر , ھەررەھا كويگرتن بۇ بۇچوون و تيبينى و زانىياريبە نوئيبەكان كە ھەر گروپىك ئە گروپەكان پيى گەشتوون , وەھەررەھا دروست كردنى بەرپەرەكانى ئە نيوان ئەو زانىيارىيانەى ئە قۇناغى ئامادەكردن و تيشك خستتە سەر فيرييوون وە ئەو زانىيارىيانەى كە ئە پيشتەر زانيويانە , وە پيويستە مامۇستا يارمەتى خوئندكارەكان بدات لەسەر رووبەرپوونەوہى ئەو كيشانەى كە تووشى دەبن ئە كاتى گەيشتن بە زانىياريبەكان بە پيشكەشكردنى كۆمەكيبە زانستيبە گونجاوہكان وەك (داتاشۇ , وينەى روونكردنەوہ , ئامازەى زمانەوانى , ... ھتد) .

٤ - قۇناغى جيىبە جيىكردن (مرحله التقيب) :

لەم قۇناغەدا مامۇستا چەند پرسىيارىك ئە خوئندكارەكان دەكات كە جياوازن ئە پرسىيارەكانى پيشتەر كە داواى كارپيىكردنى زانىياريبە تازەكان دەكات كە پيى گەشتوون بۇ شروققەكردنى , وە كاتى تەواويان پيدەدات بۇتيرپامان و بيركردنەوہى تەواو , وە بەكارھيىنانى چەمك و زانىياريبە نوئيبەكان بۇ

شيكارى پرسیارهكان و گهیشتن به نه نجام ، كه یارمهتبیان دهات بو فراوان بوونی سنووری زانین و تیگهیشتنیان

نموونهیهکی پلانی وانهووتنهوهی رۆژانه كه جیبهجیدهکریت نهسهر گرووی نهزموونی

پلانی رۆژانه

بابهت - بیکاری، قوناغ-شهشم، لق- ا، وانهی نهمرۆ-ژماره تهواوهکان، لاپه ره - ١١٨ - ١١٩ ، کاتی - ٤٠ خولهک

ئامانجه کان :

١ - ئامانجی زانستی : چاوهروان دهکریت ههرخویندکاریک له کۆتایی نهووانهیهدا فییری ئهمانه بییت :

١ - ژماره تهواوهکان پیناسه بکات . ٢ - ژماره تهواوهکان پۆلین بکات .
٣ - نموونه نهسهر ژماره تهواوهکان بهینیتهوه . ٤ - جیاوازی لهنیوان جورهکانی ژماره تهواوهکان که سفر و موجهب و سالبهکانن بکات .

٢ - ئامانجی دهروونی جوولهیی :

١ - بهشدارى چالاکیهکانی ناو پۆل بکات لهکاتی شروقهکردنی پرسیارهکانی سهردهخته .
٢ - خویندکار لاسایی ماموستا بکاتهوه لهکاتی شروقهکردنی پرسیارهکاندا .
٣ - ئامانجی ویژدانی : گهشهی توانای خویندکار له لایهنی :

١ - یارمهتی هاوڕیکانی بدات به متمانهیهکی زۆرهوه . ٢ - بهر پرسیاریتی چارهسهری کیشهی هاوڕیکانی له نهستۆ بگریت .

٢ - ریز له ماموستا بگریت . ٤ - نارهزوومهندی کاری به گرووپ بییت .

٣-هۆیه کانی فییرکردن :نهم هۆیانه بهکار دههینم :

١ - تهخته سپی (White board) و ماجیکی رهنگا و رهنگ وراسته و گهرمی پیو و وهرهقهی پرسیار

- پلانی جیبهجیکردنی وانهیهک به ستراتژی فییریونی بهرههمدار (تولیدی)

١ - قوناغی ئامادهکردن (مرحله التمهید) ماوهی (٣ - ٥) خولهک : سههتای وانهکه به پرسیار کردن لهبارمی بابتهکهوه دهست پیدهکریت بهم شیوهیه :-

ههموومان ژمارهمان خویندوووه دهیزا نین بهلام ههندی تاییهتی ههیه دهشیت زانیاریمان لهسهری نهبییت بهتهواوی وهکو نهم پرسیارانه :

١ - نایا ژماره تهواوهکان چین ؟ ٢ - نایا دهتوانین پۆلینیان بکهین ؟ ٣ - نهگهر پۆلین کران واتا سوودی چیه ؟

کاتیك كه نه م پرسیارانه دهكریت یارمهتی خویندكارهكان دهدریت و کاتیان پیدهدریت تا بتوانن وهلامی پرسیارهكان بدهنهوه ، زۆر به سادهی گوی له وهلامه راست و ههتهکانیان دهگریت و نه م پوهوه دهتوانریت ناستی خویندكارهكان دیاری بکریت واته رادهی تیگهیشتن و دهر نه نجامیان به م بابه ته ، ناگادار دهكرینهوه كه نه پیناوی نه م وانیه وهلامی پرسیارهكان دهردهکهویت و فییری دهین .

٢ - قونای تیشك خستنه سهر (مرحله التركیز) ماوهی (١٠) خولهك: نه م ههنگاهدا به پینی نهو زانیاریانهی كه نه ههنگاوی سهرتادا دهست دهکهویت نه سهر خویندكارهكان دهستدهكریت به دابهشکردنیان به پینی توانا و لیهاتوووییان بوگرووی بچووك بچووك ، پاشان چهند پرسیارك له خویندكارهكان دهكریت وهك نه نجامدانی چالاکی و یارمهتی خویندكارهكان دهدریت له چالاکیه جیاجیاكاندا تابتوانن وهلامی پرسیارهكان بدهنهوه و زال بن بهسهر كیشه و گرانی پرسیارهكاندا واته بتوانن وهلامی پرسیاره قورسهكان بدهنهوه ، وههروهها هانیان دهدریت نه سهر كارکردنی بهكومهل وهاوکاری کردنی یهكتر ، ناگادار دهكرینهوه نه سهر گرنگی نهو زانیاریانهی كه نه م قوناهدا پینی دهگهن چونكه خویان توانیویانه پینی بگهن ، وه هان دهدرین كه زانیاریهكانی بیشتتر فییری بوون بهكار یهینن بو شیکاری پرسیارهكان ، وههقهی کارکردن دابهش دهكریت بهسهر گرووپهكاندا كه پرسیارى تیدایه ، داوا دهكریت كه ههموویان دهست به وهلامدانهوهی پرسیارهكان بکهن له پیناوی وهلامدانهوهی نه م پرسیارانه : (چی دراوه ؟ چی داواکراوه ؟ چی دهکهین بوگهیشتن به نه نجام ؟ نه نجامهکهتان تاوتوی بکهن و بینووسن)

پرسیار و چالاکیهکان :

چالاکی (١) : ههریهك نه م دهقانهی خوارهوه بهشیوهی ژمارهی تهواو بنووسه :

(دهریاوانیک ١٠٠ م به قوولی به ناو دهریاداچووه خوارهوه ، شاخهوانیک ٣٥٠ م به بهرزایی شاخیکدا سهرکهوت ، نرخى شمهکی دوکانیک ٢٠ دۆلار دابهزی)

چالاکی (٢) : نه نجامی کارکردنی بازرگانیک له ماوهی کارکردنی سى پۆزی یهك له دواى یهكدا به م شیوهیه بوو ..

پۆزی یهك م : ٢٥ دینار قازانجی کرد پۆزی دوو م : ٥ دینار زهرهه کرد و و پۆزی سى یه م : نه قازانج

نه زیان هیج کامیانی نه بوو

أ - برى قازانج و زیان بهشیوهی ژمارهی تهواو بنووسه . ب - دژه کۆکردنهوهکانیان بهشیوهی ژمارهی تهواو بنووسه .

٣- قۇناغى بەربەرەكانى كىردن (مرحله التحدى) ماوى (١٥) خولەك: ئەدواى تەواو بوونى قۇناغى تىشك خستنه سەر و ئەنجامدانى چالاككيبهكان ، نوئنهرى هەر گروويپك ئە گروويپهكان هەلەدەستينریت تا توتویى وەلامى پرسپارەكان بکەن ئەگەل گروويپكى تر ، ئەم توتویى کردنه لەنیوان هەموو گروويپهكاندا ئەنجامدەدریت ، خوئندکارەكان ئاراستە دەكرين بۇرئزگرتن ئە بەرامبەر و هیمنى ئە وەلامدانەوهدا ، ئەپاشان وەلامىكى نمونەیی گونجاو كە هەلئینجراوى وەلامەكانى خوئندکارەكان بێت هەلەدەبئزیدریت و بەشپوهیهكى سەرنج راکیش ئەسەر تەختە دەنووسریت بەم شپوهیهى خوارەوه :

چالاكى (١) :- دراو : ١٠٠ م قوونى ، ٣٥٠ بەرزایی ، ٢٠ دۆلار دابەزین .

- داواكراو : هەریەك ئەم دەقەنە بەشپوهى ژمارەى تەواو بنووسە .

- هەریەك ئە دەقەكان دەگۆرین بۇ زاراوه بىركارىبهكان بۇ ئەوهى بگەين بە ئەنجام بەم شپوهیه

١- ١٠٠- ، ٣٥٠+ ، ٢٠-

- ئەگەر سەرنج بەدینه ئەنجامەكان واتە وەلامى پرسپارەكان و تاو توییى بگەين بۆمان رووندەبیتەوه كە هەموو قوونیبهك بەشپوهى ژمارەیهكى تەواوى سالب دەنووسریت ، وه هەموو بەرزيبهك بەشپوهى ژمارەیهكى تەواوى موجهب دەنووسریت ، هەموو دابەزینك بەشپوهى ژمارەیهكى تەواوى سالب دەنووسریت.

چالاكى (٢) :- دراو : ٢٥ دینار قازانج ، ٥ دینار زەرەر ، ئە قازانج ئە زیان .

- داواكراو : برى قازانج و زیان و دژە كۆكردنەوكانیان بەشپوهى ژمارەى تەواو بنووسە .

- هەریەك ئە دەقەكان دەگۆرین بۇ زاراوه بىركارىبهكان بۇ ئەوهى بگەين بە ئەنجام بەم

شپوهیه

١- ٢٥+ ، ٥- ، ٠ (سفر) ب- ٢٥- ، ٥+ ، ٠ (سفر)

- ئەگەر سەرنج بەدینه ئەنجامەكان واتە وەلامى پرسپارەكان و تاو توییى بگەين بۆمان رووندەبیتەوه كە هەموو قازانجك بەشپوهى ژمارەیهكى تەواوى موجهب دەنووسریت ، هەموو زەرەرىك بەشپوهى ژمارەیهكى تەواوى سالب دەنووسریت ، هەركاتيك هيج كام ئە (قازانج و زەرەر) مان ئەبوو ئەوا سفر (٠) دەنووسریت .

- خوئندکارە نازیزەكان لای هەموومان ئاشكرايه كە پارە بریتى نبیه ئە هەموو شتیک بەلام شتیکى گرنگە بۇ ژيان ، بۆیه پيوسته بەشپوازيكى جوان و باش بەكارى بهینين و وه ریزی بگرين چونكە بەشپوهیهكى ئاسان پەيدا ناکریت ئە لایەن بەخپوکهرهكانمانەوه ، بۆیه دەبیت ریز ئە پارە بگرين ئەم

پزگرتنه له پاره پزگرتنه لهو كه سهى كه پهيداي دهكات وه زوربهى پارهكانيش ناوى خواى گه ورهى له سهره بويه دهبى بپاريزين له پيس بوون و له دران و له بهكارهينانى به شيويهكى نادروست .

٤ - قوناعى جييه جيگردن (مرحله التگبيق) ماوهى (١٠) خولهك :دواى تهواو بوونى تاوتويگردن و تيگه يشتنى خویندكارهكان له بابه ته كه يارمه تيبان ددهم بو دووباره كارپيگردنه وهى لهو زانياريبانهى كه له ههنگاوهكانى پيشووتر پيى گه يشتوون به چهند پرسيارنيك سه بارت به بابه ته كه بهم شيويه : پرسيارهكان : - دژه كوكردنه وهى ههريه كه لهم ژمارانه بنوسه :

أ - ٢٨٩⁻ ب - ٣١٥⁺ ج - ١٥⁻ د - ٧٤٢⁺ ه - ١٠٠⁻ و - ١٠⁺

خویندكارهكان هه لده سينم بو وه لاندانه وهى پرسيارهكان و پاشان دهست خوشيبان ليده كه م . وه لام :

أ - ٢٨٩⁺ ب - ٣١٥⁻ ج - ١٥⁺ د - ٧٤٢⁻ ه - ١٠٠⁺ و - ١٠⁻

ئه گهر ناستى رووى دهريا بريتى بيت له سفر نهوا شروقهى نه م دهقانه بكه :

١ - ناستى رووى دهرياي مردوو نزيكهى ٣٩٦ م له رووى دهريا نزمتره . ٢ - بهرزى لوتكهى حه ساروست ٣٦٠٧ م له ناستى رووى دهرياوه .

٣ - ناستى رووى دهريابهك نه بهرزتره نه نزمتره له ناستى رووى دهريا . له پاش شروقه كردن وه لامهكان به شيويه ژمارهى تهواو و پاشان دژه كوكردنه وهكانيان بنوسه .

وه لامهكان : ١ - (٣٩٦⁻) ، ٢ - (٣٦٠٧⁺) ، ٣ - (٠) . دژه كوكردنه وهكان : ١ - (٣٩٦⁺) ، ٢ - (٣٦٠٧⁻) ، ٣ - (٠) .

٤ - نموونه يهكى بهرجه سته م پي بلى له سه ر ناميريكى پيوان سفر و ژمارهى تهواوى تيدا به كارها تبيت وه لام : گهرمى پيو . له كو تايى وانه كه دا چهند نموونه يهك ددهم به خویندكارهكان وهك نهركى مائه وه بو نه وهى لهو زانياريبانهى كه وهريان گرتووه له وانهى نه مرودا جاريكى تر جى به جيى بكه نه وه له مائه وه .

نمونهكان :- دژه كوكردنه وهى ههريه كه لهم ژمارانه بنوسه :

أ - ١٠٠⁻ ب - ١⁺ ج - ٨٥⁻ د - ٧٢⁺ ه - ٣٢٤⁻ و - ٩١⁺

- ژماره يهكى تهواو بو ههريه كه لهم دهقانه بنوسه :

أ - له دهستانى ٦٨ دينار

ب - بهرزبوونه وهى ٤ مهتر

ج - هه لكه ندنى چاليك به قوئى ٢ مهتر .

ومزارعتی خویندنی بالاو توژیینهوهی زانستی

زانکۆی سلیمانی

فاکەنتی پەروردهی وەرزش و بنه‌په‌تی

سکوئی پەروردهی بنه‌په‌تی

به‌شی ماتماتیک

بۆ به‌پیز / _____

بابه‌ت / پا و بۆچون

مەن وه‌ك توژیژەرك به‌نیازی نه‌نجامدانی توژیژینه‌وه‌یه‌ك به‌ ناو نیشانی (كارێگه‌ری ستراتیجی فیژیوونی به‌ره‌مدار له‌سه‌رده‌سكه‌وتی خویندكارانی قو‌ناغی شه‌شه‌می بنه‌په‌تی له‌ بابه‌تی بیركاری).
وه‌ له‌بهر نه‌وه‌ی كه‌ به‌پیزتان په‌یوه‌ندییه‌كی راسته‌وخوتان هه‌یه‌ له‌گه‌ڵ خویندكاران و وتنه‌وه‌ی بابه‌ته‌كه‌ و خاوه‌نی شاره‌زاییه‌كی باش و نه‌زمونیكی زۆرن له‌م بواره‌دا داواكارین له‌ به‌پیزتان پاو بۆچونتان ده‌ست نیشان بكه‌ن سه‌باره‌ت به‌ ره‌خته‌گرتن له‌هه‌ر برگه‌یه‌ك له‌برگه‌كانی نه‌م پرسیارانە كه‌ بۆ وانە‌ی بیركاری پۆلی شه‌شه‌می بنه‌په‌تی بابه‌ته‌كانی (ژماره‌ ته‌واوه‌كان ، ژماره‌ ریژه‌ییه‌كان ، هاوكیشه‌كانی كۆكردنه‌وه‌و لیده‌ركردنی ژماره‌ ته‌واوه‌كان ، لیكدان و دابه‌شكردنی ژماره‌ ته‌واوه‌كان ، به‌های بر ، ده‌ق و هاوكیشه ، هاوكیشه‌كانی كۆكردنه‌وه ، هاوكیشه‌كانی لیده‌ركردن ، هاوكیشه‌كانی لیكدان و دابه‌شكردن) نووسراوه .

هاوكاریتان مایه‌ی پیز و سوپاس و به‌ره‌ و پێشبردنی خویندنه‌ له‌ وولاتدا .

توژیژەر:

م. ی. مؤید محمد محمود

رقم	پرسياره كان	نامانج	گو نجاوه	نه گو نجاوه	راستکردنه وه
١	له ده ستدانی (٢٥) هه زار دینار چه نده ده نوینی [٢٥٠٠٠٠ ، ٢٥٠٠٠٠ ، ٢٥٠٠٠٠ ، ٢٥٠٠٠٠]	جیبه جیکردن			
٢	(١) ژماره (١,٨٩٦) له سه ر شیبوی ده کاته [$\frac{189}{100}$ ، $\frac{189}{100}$ ، $\frac{89}{100}$ ، $\frac{89}{100}$]	جیبه جیکردن			
٣	١٠٠ ، ٧٠٠ ، > ، = ، هیچیان]	جیبه جیکردن			
٤	له نیوان ٨,٣٠ و ٨,٤٠ دا ژماره چه نده مهیه . [٨,٣٥ ، ٨,٤٥ ، ٨,٥٠ ، ٨,٣٠]	جیبه جیکردن			
٥	به های ٤س + ٧ چه نده کاتیك س = ٤ [١٥ ، ٢٣ ، ٢٢ ، ٢١]	جیبه جیکردن			
٦	له نه نجامی شیکاری هاوکیشهی س + ٨,١ = ١٣ ، دا ، نرخی (س) ده کاته . [٥,١ ، ٢١,٣ ، ٥,١٠ ، ٢١,٣٠]	جیبه جیکردن			
٧	له نجامی ٥٠ × ٢٠ × ٧ ده کاته [٧٠٠٠ ، ٧٠٠٠ ، ٧٠٠٠ ، ٧٠٠٠]	جیبه جیکردن			
٨	به های ٣٦ ÷ ٦ × ٧ ده کاته [٢٤ ، ٢٤ ، ٤٢ ، ٤٢]	جیبه جیکردن			
٩	له نه نجامی شیکاری هاوکیشهی ب - ٢٣ = ٢٩ ، دا ، نرخی (ب) ده کاته . [٦ ، ٥٢ ، ٥٢ ، ٦٠]	جیبه جیکردن			
١٠	له نه نجامی شیکاری هاوکیشهی ٧٠ + س = ١١٠ ، دا ، نرخی (س) ده کاته . [٤ ، ٤٠ ، ١٨٠ ، ١٨٠]	جیبه جیکردن			
١١	له نه نجامی شیکاری هاوکیشهی $\frac{4}{5}$ = ٢٥ ، دا ، نرخي (د) ده کاته . [١٢٥ ، ١٢٥ ، ٥ ، ٢٥]	جیبه جیکردن			

ث	پرسیاره کان	نامانج	گو نجاوه	نه گو نجاوه	راستکردنه وه
١٢	٢٥ ° س بگۆزی بۆ پله کانی فههره نایتی به یاسای $ف = (س \times \frac{9}{5}) + ٣٢$ نه نجام ده کاته [٦٧ ° ، ٧٧ ° ، ، ٧٦ ° ، ٧٨ °]	جیبه جیکردن			
١٣	یاسای دووری = (دووری × کات ، خیرایی × کات ، دووری + کات ، خیرایی + کات)	یادکردنه وه			
١٤	نه گهر (د = ١٥ م ، ک = ٥ خوله ک) نه وا $خ = \frac{\text{خوله ک}}{م}$ [٣ ، ١٠ ، ١٢ ، ٧٥]	یادکردنه وه			
١٥	نه نجامی سه رجه می ٥ ⁻ + ٨ ده کاته [٣ ⁻ ، ٣ ⁺ ، ١٣ ⁻ ، ١٣ ⁺]	جیبه جیکردن			
١٦	نه نجامی جیاوازی ٩ ⁻ - ١١ ده کاته [٢ ⁺ ، ٣ ⁻ ، ٢٠ ⁺ ، ٢٠ ⁻]	جیبه جیکردن			
١٧	ژماره سروشتیییه کان و دژه کۆکردنه وه کان بیان و سفر له کۆمه نهی ژماره ——— ه [ته واوه موجه به کان ، ته واوه کان ، سروشتیییه کان ، ریژه بییه کان]	یادکردنه وه			
١٨	نه و سیفه تهی نه گهر ههردوولای هاوکیشه یه ک نه هه مان ژماره درا ، ههردوولای هاوکیشه که به یه کسانى بيمينتیه وه پیى دهوتریت سیفه تی نه هاوکیشه کان [کۆکردنه وه ، ئیده رکردن ، لیکلان ، دابه شکردن]	یادکردنه وه			
١٩	نووسینی هاوکیشه یه ک بۆ نه م ده قه (ژماره یه ک ١٢ که می کرد ، بوو به ٢٠) بریتیییه له [١٢ - ک = ٢٠ ، ک - ١٢ = ٢٠ ، ک = ١٢ - ٢٠ ، ک = ٢٠ - ١٢]	تیگه یشتن			
٢٠	ریژهی سه دی (٢٥٪) به شیوهی که رت ده کاته . [$\frac{2}{4}$ ، $\frac{1}{4}$ ، $\frac{3}{4}$ ، $\frac{4}{25}$]	تیگه یشتن			

پاشکوی (٥) نمره ی خویندکاره کانی قوتا بخانه ی پیشکوه وتن

ژماره	نمره ی گشتی	نمره ی له تی یه که م	نمره ی له تی دووهم
١	16	٨	٨
٢	3	٢	٠
٣	18	١٠	٨
٤	17	٩	٨
٥	14	٨	٦
٦	11	٧	٤
٧	20	١٠	١٠
٨	17	٨	٩
٩	10	٥	٥
١٠	17	١٠	٧
١١	10	٣	٤
١٢	17	٦	٥
١٣	7	٧	٨
١٤	11	٧	٦
١٥	15	٦	٨
١٦	13	٧	٦
١٧	14	٥	٨
١٨	13	٩	٧
١٩	13	٤	٢
٢٠	13	٧	٧
٢١	16	٧	٨
٢٢	6	٤	٤
٢٣	14	٧	٦
٢٤	١٥	٣	١
٢٥	١٤	٢	١
٢٦	٨	٨	١٠
٢٧	١٣	٧	٦
٢٨	٤	٤	٥

٧	٨	٣	٢٩
٥	٤	١٨	٣٠
١٠	١٠	١٣	٣١
٦	٩	٩	٣٢
٣	٦	١٥	٣٣
٨	٧	٩	٣٤
٦	٤	٢٠	٣٥
٢	٢	١٥	٣٦
٩	١٠	٩	٣٧
٧	٨	١٥	٣٨
٨	٧	١٠	٣٩
٥	٣	٤	٤٠
٩	٩	١٩	٤١
٦	٩	١٥	٤٢
٦	٤	١٥	٤٣
٣	٦	٨	٤٤
٨	٧	١٨	٤٥
		١٥	
		١٠	
		٩	
		١٥	

Abstract

Despite the comprehensive and continuous development aimed at improving educational outcomes and raising the level of quality, however, the mediator to teaching general, and specially mathematics teaching, notes that the learning outcomes in mathematics did not reach an acceptable level. As it is facing many problems, it leads to lower educational way of teaching mathematics and lack of motivation towards learning.

The attention of the researcher by collection came to confront the challenges facing the educational development, so this research to know the impact of creative learning strategy in academic achievement for student in sixth grade primary by hypothesis of no difference statistically significant at a level of significance (0.05) between the average scores of students in the experimental group was teaching and the average scores control group which was the usual way teaching. Using the researcher an experimental design in two groups (experimental and control) the choice of dimensions after that the researcher chose the school of "hawar" to apply the experience in it. And randomly chose two divisions, one of the division represented the first division (A) as an experimental group about (20) students have been teaching by using creative learning strategy, the second division was represented (B) as a control group about (20) students have been teaching by the normal way, and this the number of members of the sample (40) students. The two groups were equal in terms of (the life time of the students measured in months and the collection of the previous school in mathematics), they studied according to the daily plans in each group and it was built the competence test of multiple choice, the number of test reached (20) numbers and it was confirmation of the sincerity and stability which reached (0.86) (after the test application and statistical data processing by using (t.test) the search resulted in the following:

There is a statistical significance difference among the scores of students who have been teaching (by using creative learning strategy) and the control group who have been used with them the normal method in teaching, for the experimental group who have been teaching them by using creative learning strategy.